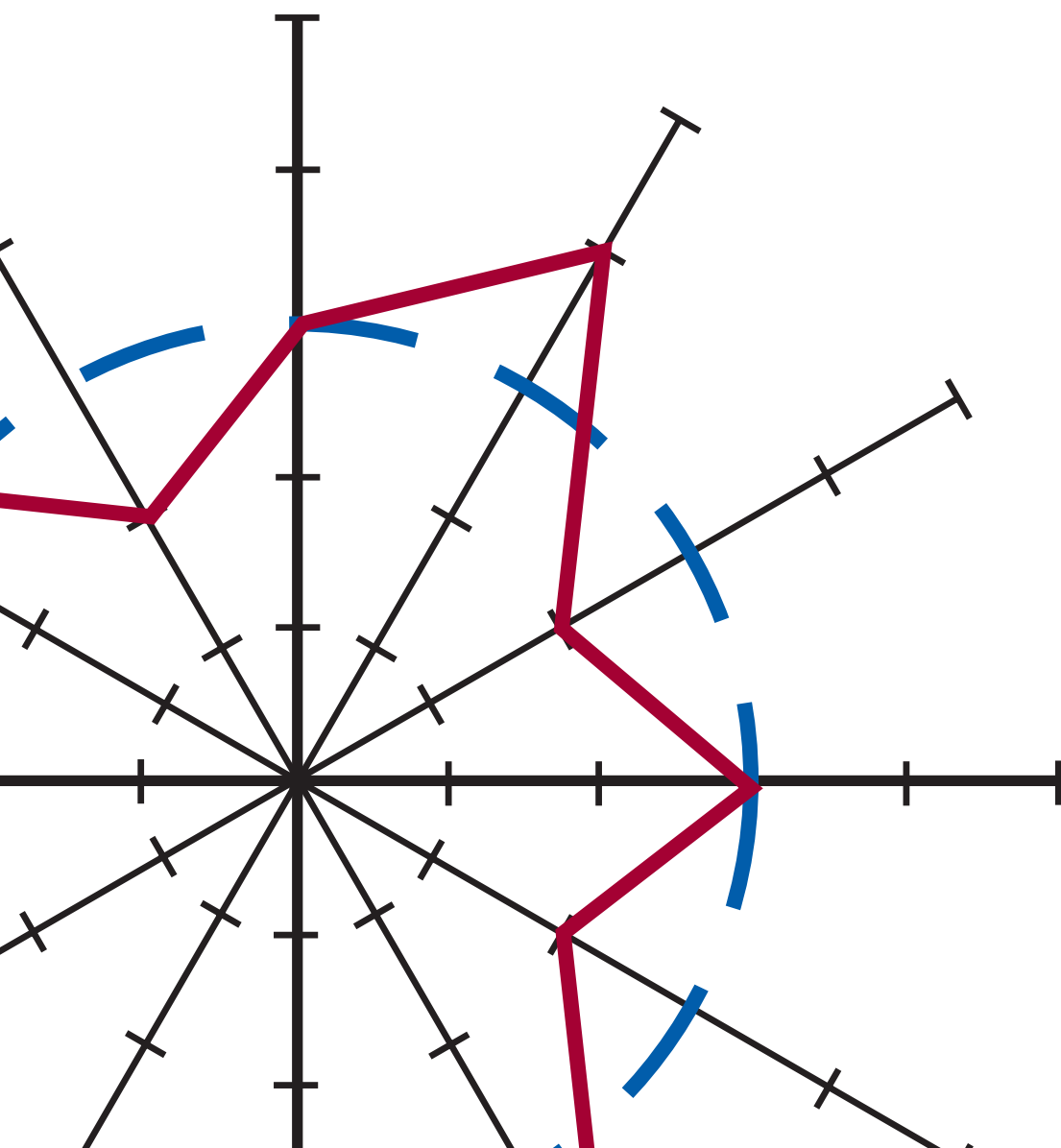

FINANSIELL PROFIL

TRANÅS KOMMUN 2020–2022

En finansiell jämförelse av kommunerna
i Jönköpings län

KommunForskning
i Västsverige

Innehåll

Inledning – syfte med rapporten	3
Finansiell analys av kommunerna i Jönköpings län	4
Så tolkar du den finansiella profilen!	13
Förklaringar av de fyra perspektiven och de finansiella nyckeltalen	14
Finansiell profil över kommunen 2020–2022	15
Finansiella profiler 2020–2022	21
Finansiella nyckeltal 2022	25
Koncernanalys	27

Inledning – syfte med rapporten

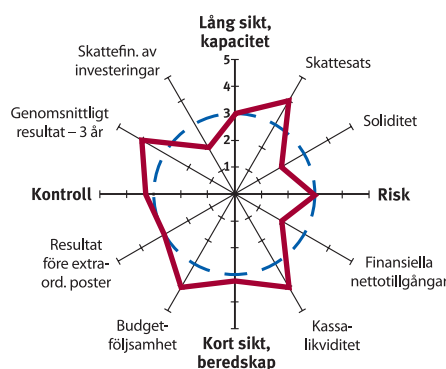
Denna rapport är ett komplement till den traditionella finansiella eller ekonomiska analys som återfinns i varje kommuns årsredovisning. Till skillnad från den traditionella analysen i årsredovisningen, som huvudsakligen beskriver utvecklingen över tid, fokuserar denna rapport i första hand på att analysera var din kommun befinner sig finansiellt och hur den har utvecklats i förhållande till övriga 12 kommuner i Jönköpings län de senaste tre åren.

Jämförelsen bygger på en speciellt framtagen finansiell profil. Den är konstruerad som ett poläradiagram. Diagrammet innehåller, som beskrivs närmare i rapporten, dels fyra finansiella perspektiv, dels åtta finansiella nyckeltal som är viktiga ur en kommuns finansiella horisont. De fyra perspektiven är långsiktig betalningsberedskap eller kapacitet, kortsiktig betalningsberedskap, riskförhållande samt kontroll över den finansiella utvecklingen.

De finansiella nyckeltalen är sådana nyckeltal som är vanligt förekommande inom kommunsektorn. En närmare beskrivning av den finansiella profilen görs på sidorna 13–14.

Inledningsvis i rapporten redovisas en traditionell finansiell analys av hur kommunerna i Jönköping har utvecklats finansiellt under perioden 2020–2022. Analysen kretsar kring de finansiella nyckeltal som används i den finansiella profilen längre fram i rapporten.

Därefter följer en beskrivning och förklaring av den finansiella profilen och av de nyckeltal och perspektiv som ingår i den. I anslutning till detta görs en genomgång av just din kommuns finansiella ställning och utveckling under 2020–2022. Analysen fokuserar på att jämföra kommunens utveckling gentemot den genomsnittliga utvecklingen för Jönköpings läns kommuner under samma period. Detta görs både via traditionella finansiella nyckeltal och med hjälp av den finansiella profil som tidigare har beskrivits. Målsätt-

ningen är att belysa starka och svaga finansiella sidor hos kommunen.

Sedan följer en redovisning av samtliga Jönköpings läns kommuners finansiella profiler för 2022. Därefter redovisas ett antal finansiella nyckeltal för 2022 sorterad per kommun i bokstavsordning.

Allra sist i rapporten följer en koncernanalys med utgångspunkt från en koncernprofil.

Hans Petersson
Kommunforskning i Västsverige

Finansiell analys av kommunerna i Jönköpings län

Det genomsnittliga resultatet före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens kostnader i Jönköpings län förbättrades med 1,6 procentenheter mellan 2020 och 2022. Det uppgick 2022 till starka 5,5%. Investeringarna i anläggningstillgångar ökade något under perioden. Kommunerna kunde finansiera samtliga investeringar under perioden med skatteintäkter. Detta bidrog till att det genomsnittliga finansiella utrymmet i länet förbättrades, vilket är positivt inför framtiden.

I Jönköpings län finns 13 kommuner. Dessa är Aneby, Eksjö, Gislaved, Gnosjö, Habo, Jönköping, Mullsjö, Nässjö, Sävsjö, Tranås, Vaggeryd, Vetlanda och Värnamo. De 13 kommunerna omsatte under 2022 cirka 28 miljarder kr. Balansomslutningen uppgick till 30 miljarder kr. Kommunerna investerade för 2,9 miljarder. Den klart största kommunen är Jönköping som omsatte 11 miljarder och hade en balansomslutning på 12 miljarder.

Resultat före extraordinära poster förbättrades under perioden

Kommuner ska bedriva sin verksamhet enligt god ekonomisk hushållning. En grundläggande förutsättning för att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv är att balansen mellan kommunens löpande intäkter och kostnader är god.

Ett viktigt mått på balansen mellan de löpande intäkterna och kostnaderna är resultat före extraordinära poster. Benämns också som resultat efter finansiella poster. Detta resultat innehåller alla kommunens löpande kostnader och intäkter i förhållande till verksamhetens kostnader som i dagsläget bör ligga mellan 3% och 4% över en längre tidsperiod. Med en sådan resultatnivå klarar en genomsnittlig kommun av att likvidfinansiera större delen av sina investeringar med skatteintäkter, vilket i sin tur leder till att kommunen kan behålla sin finansiella handlingsberedskap på kort och lång sikt i form av likviditet och soliditet. För expansiva kommuner med stor investeringsvolym bör resultatet i de flesta fall ligga på mellan 4% och 6% om kommunens finansiella handlingsutrymme ska behållas. För kommuner med befolkningsminskning kan det däremot räcka med 1–2% i resultat.

Det genomsnittliga resultatet före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens kostnader i länet uppgick till 3,9% under 2020. Det förbättrades under 2021 till 5,3%, för att 2022 förbättras till 5,5%. Det innebar en förbättring under perioden med 1,6 procentenheter. Mellan 2021 och 2022 förbättrades resultatet med 0,2 procentenheter.

En viktig förklaring till den höga resultatnivån under perioden var en oväntad snabb återhämtning av den svenska ekonomin under pandemin med god skatteintäktsutveckling under främst 2021 och 2022. Vidare har kommunernas resultat under 2020 och 2021 påverkats positivt av statsbidrag för att hantera Covid-19. Därtill har också försäljningar av anläggningstillgångar och exploateringstillgångar bidra-

git till de goda resultaten under perioden. Dessutom skall till detta läggas, att det har varit en lägre efterfrågan av vissa kommunala tjänster, till följd av pandemin, som har lett till reducerade kostnader i flera verksamheter.

Högst resultat före extraordinära poster i relation till verksamhetens kostnader under år 2022 redovisade Habo med 9,6%. Därefter följde Vaggeryd med 9,5% och på tredje plats kom Aneby med 7,8%. Därefter kom Jönköping med 6,5% och Vetlanda med 6,3%.

Lägst resultat före extraordinära poster redovisade Gnosjö med 0,4%. Näst lägst resultat hade Tranås med 2,5%. Dessa två kommuner följdes av Gislaved med 3,8% och Sävsjö med 4,5%.

Resultat före extraordinära poster*

Procent	2020	2021	2022	Snitt 20-22	Förändr 20-22
Habo	6,2	11,4	9,6	9,1	3,4
Vaggeryd	5,2	6,5	9,5	7,1	4,3
Aneby	2,0	3,5	7,8	4,4	5,8
Jönköping	3,5	6,7	6,5	5,6	3,0
Vetlanda	5,7	7,2	6,3	6,4	0,6
Mullsjö	4,2	3,7	5,5	4,5	1,3
Värnamo	3,5	4,9	5,1	4,5	1,6
Eksjö	3,4	5,0	4,8	4,4	1,4
Nässjö	2,5	2,3	4,8	3,2	2,3
Sävsjö	3,7	5,2	4,5	4,5	0,8
Gislaved	6,4	5,5	3,8	5,2	-2,6
Tranås	3,0	3,0	2,5	2,8	-0,5
Gnosjö	1,6	3,8	0,4	1,9	-1,2
Medel	3,9	5,3	5,5	4,9	1,6

* Resultat före extraordinära poster relaterat till verksamhetens kostnader.

Den genomsnittliga resultatnivån i länet under de tre senaste åren låg på 4,9% per år, vilket kan betraktas som god ekonomisk hushållning ur ett generellt perspektiv, nämligen att skatteintäkterna över en längre tidsperiod klarar av att finansiera merparten av kommunernas investeringar. Konsekvensen av ett resultat på 4,9% blir att kommunernas skuldsättning hålls under kontroll och framtida finansiellt handlingsutrymme förblir oförändrad eller förbättras. Nivån på 4,9% är dock ett medelvärde för länet. När det gäller den genomsnittliga resultatnivån och även övriga nyckeltal i rapporten är variationen stor i länet. Det skall man vara medveten om, när genomsnittet studeras i rapporten.

Högst genomsnittligt resultat under de tre senaste åren redovisade Habo med mycket goda 9,1% i genomsnitt per år. Även Vaggeryd, Vetlanda, Jönköping, Gislaved, Aneby, Mullsjö, Sävsjö, Värnamo, Eksjö och Nässjö redovisade goda resultatnivåer under perioden. Deras resultat var 3% eller starkare i genomsnitt per år.

Lägst genomsnittligt resultat under de tre senaste åren redovisade Gnosjö med 1,9% och Tranås med 2,8%.

Tio av kommunerna i Jönköpings län förbättrade sitt resultat före extraordinära poster mellan 2020 och 2022. Störst förbättring redovisade Aneby, Habo och Vaggeryd. Tre kommuner försvagade sitt resultat under perioden. Det var Tranås, Gnosjö och Gislaved.

Ökande investeringsvolym

Investeringsvolymen ingår inte som nyckeltal i den finansiella profilen, men den är viktig att lyfta fram i analysen. Detta eftersom investeringarnas storlek till viss del förklarar utvecklingen för flera balansräkningsorienterade nyckeltal, som exempelvis kassalikviditet, soliditet och finansiella nettotillgångar.

Med ”investering” avses årets anskaffning av kommunens immateriella och materiella anläggningstillgångar. De finansiella anläggningstillgångarna inkluderas ej i begreppet ”investering” i denna rapport.

För att investeringsvolymen ska bli jämförbar mellan kommunerna har investeringarna relaterats till verksamhetens nettokostnader. En genomsnittlig svensk kommun ligger för närvarande under en längre period, runt 12–14%, när det gäller detta nyckeltal. Variationerna mellan enskilda år är dock oftast stora. Detta gäller speciellt i mindre kommuner, där större investeringsobjekt kraftigt påverkar de enskilda åren. Nyckeltalet kan också påverkas om en kommun har mycket av sin investeringstygda verksamhet i bolagsform.

Den genomsnittliga investeringsvolymen i Jönköpings län var relativt hög under den granskade perioden. Genomsnittsvärdet för länet uppgick till 9% för 2020 och 2021. Under 2022 ökade nyckeltalet till 12%. Detta gav ett genomsnittligt värde för länet på 10% per år under perioden. En genomsnittlig investeringsvolym på 10% per år mellan 2020 och 2022 för kommunerna i Jönköpings län överensstämmer väl med andra kommungrupper där finansiella profiler också har tagits fram. Det flesta grupper eller län ligger runt 10–12% per år, förutom förortskommuner och storstäder som i allmänhet ligger på en högre investeringsvolym.

Investeringsnivån kommer troligtvis att vara konstant hög under de kommande 5–10 åren i kommunsektorn. Detta beror bland annat på att många verksamhetsfastigheter byggdes under 1960- och 1970-talen och att dessa nu behöver renoveras eller ersättas. Andra förklaringar är att Sveriges befolkning ökar, vilket kräver nyinvesteringar i skolor och äldreboende. Kommunerna har också ett behov att reinvestera sin infrastruktur och VA-verksamhet. En ökad investeringsvolym innebär ökade driftkostnader som kommer att ta allt större utrymme i kommunernas finansiella handlingsutrymme.

Investeringsvolym 2020–2022 *

Procent	2020	2021	2022	Snitt 20–22
Habo	13	20	30	21
Jönköping	17	17	16	17
Gnosjö	8	12	25	15
Värnamo	11	12	16	13
Vaggeryd	15	6	13	11
Vetlanda	13	11	8	11
Gislaved	6	8	10	8
Sävsjö	5	6	11	7
Tranås	7	7	7	7
Nässjö	7	5	6	6
Aneby	5	4	4	4
Mullsjö	2	3	5	3
Eksjö	2	4	3	3
Medel	9	9	12	10

* Investeringar i relation till verksamhetens nettokostnader.

Investeringsvolymerna varierade under perioden kraftigt mellan de enskilda kommunerna. Den kommun som investerade mest i förhållande till sina nettokostnader under 2020–2022 var med Habo med 21% per år, Jönköping med 17% per år och Gnosjö med 15% per år. De kommuner som investerade minst var Mullsjö och Eksjö, som investerade för 3% per år. Även Aneby låg lågt på 4% per år. Av dessa kommuner har Eksjö en hel del investeringstygnd verksamhet i bolagsform, vilket förklarar det låga värdet. Mullsjö redovisade också en låg investeringsvolym under perioden, men har tidigare under 2010-talet investerat i bland annat verksamhetsfastigheter.

Hög skattefinansieringsgrad av investeringar

En viktig del av den finansiella analysen är att studera och analysera finansieringsgraden av investeringarna. När den löpande driften har finansierats, bör en tillräckligt stor andel av skatteintäkterna återstå för att kunna finansiera årets investeringar med för att kommunens finansiella handlingsutrymme ska kunna hållas intakt. Detta mäts genom att årets investeringar relateras till de skatteintäkter och generella statsbidrag som återstår när kommunens löpande driftverksamhet har finansierats. Redovisas ett värde på 100 procent eller mer, innebär det att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar som genomförts under året. Detta stärker kommunens finansiella handlingsutrymme. Ett värde högre än 100 procent innebär att skatteintäkter kan användas till att amortera av kommunens skulder och/eller att stärka likviditeten. Ett värde lägre än 100 procent innebär att kommunen är tvungen att finansiera en del av investeringarna med att ta i anspråk likvida medel och/eller via ökning av skulder.

Måttet är kassaflödesbaserat och speglar hur finansieringen (betalningen) av investeringar påverkar likviditeten och skulder av olika slag. Detta innebär rent praktiskt, för att till exempel, bibehålla samma soliditet i kommunen, allt annat oförändrat, så krävs en finansieringsgrad på samma nivå som soliditets nyckeltalet visar. Detta innebär att om kommunen når en 100% finansieringsgrad av investeringarna kommer soliditeten att öka. Det gäller därför för kommunen att på lång sikt hitta en stabil skuldsättning över generationer som innebär att varje generation skattefinansierar en

rimlig del av investeringarna med skatteintäkter. Denna andel varierar mellan kommuner och över tid i den enskilda kommunen.

Skattefinansieringsgraden av investeringarna behöver inte alltid ligga över 100%, utan en lämplig nivå beror lite på vilket finansiellt handlingsutrymme kommunen har. Det finns ett antal kommuner med god finansiell kapacitet och de kan periodvis öka sin skuldsättning. För de flesta svenska kommuner krävs dock en god skattefinansieringsgrad av investeringarna, närmare 100%, så att inte skulderna ökar mer inför framtiden och därigenom minskar framtida skattebetalares konsumtionsutrymme.

För länets kommuner uppgick den genomsnittliga skattefinansieringsgraden av årets investeringar till 157%, 156% samt 148% under de tre åren mellan 2020 och 2022. Detta gav en genomsnittlig länskattefinansieringsgrad på 154% under de tre senaste åren. Detta innebär att kommunerna i genomsnitt kunde finansiera sina investeringar med skatteintäkter, vilket var positivt för länets genomsnittliga finansiella handlingsutrymme. Nyckeltal som soliditet, kassalikviditet och finansiella nettotillgångar förbättrades under perioden. Mer om detta senare i analysen. Mer om detta senare i analysen.

Skattefinansieringsgrad av investeringarna *

Procent	2020	2021	2022	Snitt 20-22
Mullsjö	524	313	214	350
Eksjö	275	231	348	285
Aneby	127	216	402	248
Gislaved	218	162	108	163
Vaggeryd	78	243	144	155
Sävsjö	170	165	77	137
Nässjö	97	112	147	119
Vetlanda	82	117	145	115
Tranås	108	104	86	99
Värnamo	95	99	77	90
Habo	101	99	59	86
Jönköping	68	88	97	84
Gnosjö	94	83	22	66
Medel	157	156	148	154

* Resultat före extraordinära poster plus avskrivningar i relation till investeringar.

Skattefinansieringsgraden varierar, liksom övriga nyckeltal, mellan olika kommuner i länet. Nyckeltalet är både beroende av vilket resultat och vilken investeringsvolym kommunen redovisar. De olika kommunerna befinner sig också i olika investeringsfaser, vilket gör att skattefinansieringsgraden bör studeras över en längre tidsperiod för att några slutsatser skall kunna dras. För enskilda år kan nyckeltalet variera kraftigt, speciellt gäller detta i mindre kommuner, eftersom investeringar i större fastigheter och anläggningar där slår hårdare mot nyckeltalet

Under perioden 2020 till 2022 var det Mullsjö, Eksjö, Aneby, Gislaved, Vaggeryd, Sävsjö, Nässjö och Vetlanda som kunde skattefinansiera samtliga investeringar. Det bör poängteras

att flera av dessa kommuner redovisade en klart lägre investeringsvolym än genomsnittet i länet under perioden, vilket gör det lättare att uppnå en högre skattefinansieringsgrad av investeringarna.

Lägst skattefinansieringsgrad av investeringarna under samma period redovisade Habo, Jönköping och Gnosjö. Samtliga tre kommuner hade en högre investeringsvolym än snittet i länet.

Förbättrad soliditet

Det viktigaste och vanligaste kapacitetsrelaterade nyckeltalet är soliditeten. Soliditeten visar hur stor andel av kommunens tillgångar som har finansierats med eget kapital. Syftet med soliditeten är att bedöma en kommuns långsiktiga betalningsförmåga och dess rörelseriktning. Desto större andel eget kapital som utgörs av kommunens tillgångar, desto högre är soliditeten. En soliditet på 100 procent innebär en finansiering med enbart eget kapital och en soliditet på 0 procent innebär att det inte finns något eget kapital alls, utan samtliga tillgångar har finansierats med främmande kapital i form av avsättningar och skulder. Beräkningen av nyckeltalet innebär att det aldrig kan överstiga 100 procent, men att 0 procent inte är det lägsta möjliga värdet. Det finns kommuner som har en negativ soliditet, vilket uppkommer när skulderna är större än tillgångarna. En låg soliditet kan innebära hög risk för verksamheten, medan en hög soliditet innebär en låg finansiell risk. Man brukar kalla en låg soliditet för "svag soliditet" och en hög soliditet för "god soliditet". En kommun med hög soliditet har i regel bättre motståndskraft mot eventuella finansiella förändringar i form av bland annat lägre resultatnivåer under en period. Det egna kapitalets storlek i förhållande till kommunens övriga skulder är även av intresse för banker och kreditinstitut i samband med att kommunen förhandlar om lån eller krediter.

Jönköpings läns genomsnittliga soliditet (inklusive samtliga pensionsförpliktelser och särskild löneskatt) förbättrades mellan 2020 och 2022 med 8 procentenheter från 20% till 28%. Mellan 2021 och 2022 var förbättringen 4 procentenheter från 24% till 28%.

Högst soliditet 2022 hade Gislaved med 41%. Sedan kom Vaggeryd samt Värnamo med 40% och därefter Sävsjö med 38%. På femte plats återfanns Tranås med 36%.

Lägst soliditet hade Mullsjö med -3%, följt av Nässjö med 14% och Eksjö med 15%.

Alla de tretton kommunerna i länet förbättrade sin soliditet (inkl. samtliga pensionsförpliktelser och särskild löneskatt) under den granskade perioden.

Soliditet är svår att jämföra mellan kommuner, då bland annat en eventuell upplåning som vidareutlånas till kommunala bolag påverkar soliditeten i negativ riktning. Vidare påverkas också soliditetsmättet av vilka olika organisationslösningar kommunerna valt bland annat för sina kommunala bolag. Ett sätt att komplettera jämförelsen är att även studera soliditeten för kommunkoncernen.

Soliditet

Procent	2020	2021	2022	Förändr 20-22
Gislaved	36	39	41	5
Vaggeryd	31	34	40	9
Värnamo	37	38	40	3
Sävsjö	30	33	38	8
Tranås	31	34	36	5
Habo	25	30	35	10
Jönköping	25	30	34	9
Vetlanda	18	24	29	11
Gnosjö	26	29	24	-2
Aneby	7	9	18	11
Eksjö	7	15	15	8
Nässjö	4	7	14	10
Mullsjö	-11	-8	-3	8
Medel	20	24	28	8

Förbättrad kassalikviditet

Kassalikviditet är ett mått på kommunens kortsiktiga betalningsberedskap. Med kassalikviditet avses omsättningstillgångar exklusive lager, förråd och exploateringstillgångar i relation till kortfristiga skulder. Lånelöften ska inte räknas in i måttet. Görs detta bör det vara i separat mått, där det tydligt framgår att lånelöften har inkluderats.

Analysen av kassalikviditet blir extra intressant om det ställs i relation till soliditeten. En kommun som både har förbättrat sin likviditet och sin soliditet har stärkt både sin kortsiktiga och långsiktiga betalningsförmåga och således har kommunens totala finansiella handlingsutrymme stärkts. Har kommunen exempelvis använt en del av sin likviditet för att betala av skulder, så har soliditeten förbättrats och det långsiktiga finansiella handlingsutrymmet har stärkts. Samtidigt har dock det kortsiktiga finansiella handlingsutrymmet försvagats, så det totala handlingsutrymmet är oförändrat. Sådana här scenarier gör att det är viktigt att analysera soliditet och likviditet tillsammans.

Den genomsnittliga kassalikviditeten mellan 2020 och 2022 i länet förbättrades med 29 procentenheter från 87% till 116%. Nivån innebar att de kortfristiga skulderna översteg de likvida medlen och de kortfristiga fordringarna. Denna nivå är dock god ur risksynpunkt eftersom det i kommunernas kortfristiga skulder ingår en semesterlöneskuld som utgör ca 30–40% av de kortfristiga skulderna. Den förändras normalt inte i någon större omfattning under året och utgör därför ingen större belastning på likviditeten. Detta innebär att en nivå på över 60% tryggar den kortsiktiga betalningsberedskapen för kommuner med ett normalt likviditetsflöde.

Kassalikviditeten varierade mellan 174% och 169%. Högst kassalikviditet 2022 hade Tranås med 174%, därefter följde Mullsjö med 171%, Aneby med 164% och Sävsjö med 148%. Lägst likviditet redovisade Jönköping, Gnosjö, Nässjö och

Vetlanda. Samtliga låg dock över 60%. Kommuner med låg likviditet kan dock medvetet valt att ligga på en låg nivå och komplettera med upplåning över någon form av kortfristig kredit.

Det är viktigt att kassalikviditeten studeras ihop med nyckeltal som soliditet och finansiella nettotillgångar, eftersom likviditeten kan förbättras via upplåning eller tryckas ned vid amorteringar av skulder. Detta stärker respektive försvagar kommunens kortsiktiga betalningsberedskap men försämrar respektive stärker samtidigt soliditeten och den långsiktiga betalningsberedskapen. I en tabell längre fram i rapporten finns en matris som beskriver sambandet mellan soliditet och likviditet.

Kassalikviditet

Procent	2020	2021	2022	Förändr 20-22
Tranås	137	159	174	37
Mullsjö	103	136	171	68
Aneby	126	123	164	38
Sävsjö	127	137	148	21
Eksjö	96	115	129	33
Vaggeryd	34	125	114	80
Gislaved	84	91	103	19
Habo	99	119	94	-5
Värnamo	79	101	94	15
Vetlanda	57	70	91	34
Nässjö	63	69	84	21
Gnosjö	68	59	78	10
Jönköping	54	59	69	15
Medel	87	105	116	29

Förbättrade finansiella nettotillgångar

I måttet finansiella nettotillgångar ingår alla de finansiella tillgångar i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på tio års sikt, nämligen samtliga omsättningstillgångar, långfristiga placeringar och fordringar samt kort- och långfristiga skulder. Nettot av dessa har sedan relaterats till verksamhetens kostnader för att en jämförelse skall kunna ske kommuner emellan. Måttet är intressant eftersom det speglar den tidsrymd som ligger någonstans mellan likviditetsmåten och soliditeten. Man skulle kunna uttrycka det som ”medellång betalningsberedskap”. I måttet elimineras också vidareutlåning inom kommunkoncernen. Genom att analysera finansiella nettotillgångar tillsammans med soliditet och kassalikviditet får man en bra bild av kommunernas finansiella handlingsutrymme.

Mellan 2020 och 2022 förbättrades länets genomsnittliga finansiella nettotillgångar relaterade till verksamhetens kostnader med 1 procentenhet, från -23% till -22%. Förklaringen till detta var att investeringarna i flertalet kommuner kunde finansieras med egna medel i form av skatteintäkter som återstod när den löpande driften var betald.

Finansiella nettotillgångar

Procent	2020	2021	2022	Förändr 20-22
Tranås	3	8	10	7
Sävsjö	8	6	6	-2
Gislaved	-13	-14	-13	0
Aneby	-27	-23	-15	12
Vetlanda	-20	-19	-16	4
Vaggeryd	-38	-33	-23	15
Nässjö	-29	-27	-24	5
Eksjö	0	-4	-25	-25
Värnamo	-23	-24	-26	-3
Jönköping	-33	-32	-30	3
Mullsjö	-58	-48	-40	18
Habo	-36	-34	-44	-8
Gnosjö	-26	-31	-46	-20
Medel	-23	-21	-22	1

Högst värde avseende finansiella nettotillgångar relaterat till verksamhetens kostnader under 2022 uppvisade Tranås med 10% och Sävsjö med 6%. Dessa två kommuner redovisade ett positivt värde, vilket innebar att de finansiella tillgångarna översteg de kort- och långfristiga skulderna. En kommun med goda finansiella nettotillgångar karaktäriseras ofta också av en god soliditet, men det finns också kommuner som har goda finansiella nettotillgångar även om soliditeten är mer genomsnittlig. Dessa utmärks då av att kommunen har en stor del av sina tillgångar i långfristiga fordringar och omsättningstillgångar. Kommuner som sålt delar av sina anläggningstillgångar inom koncernen utmärks oftast av goda finansiella nettotillgångar.

Lägst värde redovisade Gnosjö med -46%, följt av Habo med -44% och Mullsjö med -40%. Med dessa kommuner är det oftast tvärtom. Dessa kommuner utmärks av att de har en stor del av sina tillgångar som anläggningstillgångar. Ibland finns det en korrelation mellan låg soliditet och finansiella nettotillgångar, men det finns många kommuner som har god soliditet även om kommunen uppvisar låga finansiella nettotillgångar. Detta gäller för Vaggeryd och Habo.

Åtta av tretton kommuner stärkte sina finansiella nettotillgångar mellan 2020 och 2022. Övriga fem kommuner försvagade de under samma period. Dessa var Eksjö, Gnosjö, Habo, Sävsjö och Värnamo. En viktig förklaring till försvagningen i de flesta av dessa kommuner var att de hade stora investeringar som inte kunde finansieras fullt ut med skatteintäkter. I Eksjös fall handlade det om förändrade redovisningsprinciper avseende finansiell leasing.

Oförändrad genomsnittlig skattesats

Kommunalskatten och regionskatten fastställs av fullmäktige. Det sker i varje årsbudget. Denna skattesats kan ses som ett nyckeltal. Det speglar kommunens långsiktiga handlingsberedskap i förhållande till övriga kommuner i ett län, eftersom en jämförelsevis låg skattesats kan ses som en potential att stärka intäktssidan genom ett ökat skatteuttag. Det är samtidigt viktigt att klargöra att detta betraktelsesätt är tämligen pragmatiskt och därför kan ha begränsad betydelse i praktiken. Storleken på skatteuttaget är ju till stor del en fråga om ambitionsnivå som styrs av politiska överväganden.

Den genomsnittliga skattesatsen i länet låg mellan 2020 och 2022 på 22,02 kr under hela perioden. Tranås höjde sin skattesats under 2022 med 10 öre, men det påverkade inte snittet i länet.

Skatten varierade under 2022 mellan 21,49 kr och 22,54 kr i de olika kommunerna. Lägst primärkommunal skatt hade med Vaggeryd 21,49 kr följt av Värnamo med 21,52 kr. Högst skatt hade Nässjö med 22,54 kr och näst högst skatt hade Mullsjö med 22,34 kr.

Primärkommunal skattesats

Procent	2020	2021	2022	Förändr 20-22
Vaggeryd	21,49	21,49	21,49	0,00
Värnamo	21,52	21,52	21,52	0,00
Jönköping	21,64	21,64	21,64	0,00
Sävsjö	21,92	21,92	21,92	0,00
Gislaved	21,99	21,99	21,99	0,00
Vetlanda	22,01	22,01	22,01	0,00
Aneby	22,09	22,09	22,09	0,00
Tranås	22,01	22,01	22,11	-0,10
Habo	22,17	22,17	22,17	0,00
Gnosjö	22,24	22,24	22,24	0,00
Eksjö	22,26	22,26	22,26	0,00
Mullsjö	22,34	22,34	22,34	0,00
Nässjö	22,54	22,54	22,54	0,00
Medel	22,02	22,02	22,02	-0,01

Förbättrad avvikelser mot budget

Budgetföljsamheten är ett mått på kommunens finansiella kontroll. Forskning visar att ju lägre budgetavvikelse kommunen redovisar, desto större möjlighet har organisationen att kontrollera sin ekonomi.

När det gäller budgetföljsamhet, mäts den i driftsredovisningen mot nämndernas resultat exklusive centralt redovisade verksamhetsrelaterade finansiella poster. Avvikelsen ställs sedan i relation till verksamhetens kostnader för att det skall gå att jämföra kommunerna i länet. Budgetavvikelsen bör ligga så nära noll som möjligt. En avvikelse på plus eller minus 1% utgör normalt inga större problem, utan det är stora negativa budgetavvikelser på nämndnivå som bör undvikas.

Den genomsnittliga budgetavvikelsen i länet blev lägre under perioden. Relateras budgetavvikelsen till verksamhetens bruttokostnader uppgick avvikelsen till 0,4% under 2020, för att förändrades den till 0,6% under 2021. Under 2022 noterades en positiv budgetavvikelse på 0,1%. Variationen var dock mycket stor bland kommuner, från 2,1% till -1,6%.

Under 2022 redovisade sex av tretton kommuner en positiv budgetavvikelse, vilket skall jämföras med nio kommuner under 2020. Detta betyder att budgetföljsamheten i många kommuner försvagades under perioden.

Budgetföljsamhet *

Procent	2020	2021	2022
Jönköping	2,8	2,5	2,1
Habo	1,8	5,8	1,9
Nässjö	0,6	-0,1	1,1
Vetlanda	1,7	1,5	1,1
Eksjö	-1,1	-0,4	0,5
Vaggeryd	0,3	1,2	0,1
Tranås	0,5	0,3	-0,2
Sävsjö	1,2	-0,6	-0,3
Mullsjö	0,4	-1,9	-0,6
Värnamo	-0,4	0,5	-0,6
Gislaved	0,9	-0,4	-1,0
Gnosjö	-1,1	1,6	-1,0
Aneby	-2,8	-2,7	-1,6
Medel	0,4	0,6	0,1

En avslutande kommentar

De ekonomiska resultaten har de tre senaste åren varit rekordhöga i kommuner och regioner. Det beror på en god skatteintäktsutveckling, statsbidrag för att hantera Covid-19, inkomster från försäljningar av tillgångar och att det har varit en lägre efterfrågan av vissa kommunala tjänster vilket har lett till reducerade kostnader.

Under 2023 och 2024 väntas dock ekonomiskt tuffa tider till följd av en förväntad lågkonjunktur och hög inflation. För att hantera situationen är det viktigt att kommuner vidtar olika åtgärder som anpassas utifrån de lokala förutsättningarna. Det handlar bland annat om att effektivisera och bromsa de ökade behoven av välfärd med hjälp av förebyggande arbete. I många kommuner behövs också besparingar göras om en skatteökning skall undvikas.

Kommunerna i länet har dock väldigt olika finansiella förutsättningar att möta framtida utmaningar. De kommuner som har starkast finansiella handlingsutrymme har goda förutsättningar att anpassa sig till framtiden utan skattehöjningar och alltför omfattande neddragningar i verksamheten. Värre är det för de kommuner som har lägst finansiellt handlingsutrymme. Här krävs verkligen en aktiv ekonomistyrning om skattehöjningar skall kunna undvikas. Därför bör dessa kommuner redan nu fortsätta att utveckla mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Det viktiga är dock att man inte tummar på dessa mål och riktlinjer, utan även följer dem när inte skatteintäkterna utvecklas i takt med verksamhetens kostnader. Klarar man inte detta, kommer det oundvikligen innebära skattehöjningar.

När det gäller resultatnivå och finansiellt handlingsutrymme finns alltså skillnader mellan enskilda kommuner. Det finns i Jönköping få kommuner som har samma finansiella förutsättningar. De tretton kommunerna har dock utifrån 2022 års räkenskaper inordnats i en matris nedan som innehåller nio grupper, utan att någon inbördes ranking sker

vare sig inom grupperna. Matrisen är subjektiv och bygger på vad författaren anser vara stark och svag finansiellt resultat och ställning. Matrisen skall därför läsas och tolkas utifrån detta. Den bygger dels på kommunens finansiella resultat under de tre senaste åren och kommunens finansiella ställning i form av soliditet.

Matrisen visar också förändringar från föregående år i form av fyra pilar som skall illustrera rörelseriktning mellan boxarna gentemot föregående år. Observera att det är rörelseriktning inom boxarna som redovisas och inte om kommunen har haft en ökad eller minskad resultat- eller soliditetsutveckling. Detta kan ha skett, men inte i tillräckligt stor omfattning för att kommunen skall byta box.

Av matrisen kan utläsas, att det under 2022 var Gislaved, Habo, Jönköping, Sävsjö, Tranås, Vaggeryd och Värnamo som var kommuner som hade ett genomsnittligt resultat under de tre senaste åren som var högre än 2% i kombination med en soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser som under 2022 var högre än 30%. Det går inte generellt att uttala sig om god ekonomisk hushållning, men dessa kommuner torde leva upp till de generella hushållning infördes eller reviderades.

En andra grupp är de kommuner som hade ett genomsnittligt resultat under de tre senaste åren som låg mellan 1% och 2% och en soliditet som var högre än 30% under 2022. Här återfinns i år endast Gnosjö. Här gäller det att stabilisera resultatnivån till minst 2–3% av verksamhetens kostnader, då kommer Gnosjö ha bra förutsättningar att möta framtidens utmaningar.

En tredje grupp av kommuner var de som hade ett starkare genomsnittligt resultat under de tre senaste åren än 2% med en soliditet som låg mellan 0% och 30% under 2021. Här var det Eksjö, Vetlanda, Aneby och Nässjö som hamnade under 2021. De bör fortsätta på den inslagna vägen, med ett långsiktigt resultat över 2–3% av verksamhetens kostnader. Detta kommer leda till en förstärkning av kommunernas soliditet.

Mullsjö ligger ensam i rutan längst upp till höger. Kommunen redovisade ett genomsnittligt resultat under de tre senaste åren som låg över 2%, men en soliditet som var svagare än 0% under 2022. Mullsjö måste stabilisera sin långsiktiga resultatnivå på 2–3% för att stärka soliditeten inför framtiden.

Avslutningsvis kan poängteras att det återfinns två andra matriser längre fram i rapporten. Den ena av matrisen inordnar kommunerna i nio olika rutor utifrån hur god soliditet och kassalikviditet kommunen har. Här hamnar Gislaved, Sävsjö, Tranås och Vaggeryd i rutan med god soliditet och god kassalikviditet. Den andra matrisen inordnar kommunerna utifrån skattefinansieringsgrad av investeringarna och investeringsvolym.

Tabell 1: Finansiellt resultat och ställning för kommunerna i Jönköpings län 2022

I denna tabell har kommunerna i Jönköping placerats in utifrån två dimensioner, resultat i form av det genomsnittliga resultatet under 2020–2022 och finansiell ställning i form av soliditet under 2022. Varje dimension har sedan delats upp i tre olika underkategorier; ”stark”, ”varken stark eller svag” samt ”svag”. Det innebär att det finns nio olika scenarier/rutor som en kommun kan placeras in i. Ju starkare ekonomi, desto längre upp till vänster hamnar kommunen. Kommunerna i respektive ruta har dock inte ordnats i finansiell ordning, utan ligger i bokstavsordning.

	Stark finansiell ställning (En soliditet som är starkare än 30% under 2022 *)	Varken stark eller svag finansiell ställning (En soliditet som ligger mellan 0–30% under 2022 *)	Svag finansiell ställning (En soliditet som är svagare än 0% under 2022 *)
Starkt resultat (Resultatet var högre än 2 % av verksamhetens bruttokostnader under perioden 2020–2022)	Gislaved Habo Jönköping Sävsjö Tranås ↑ Vaggeryd Värnamo	Eksjö Vetlanda Aneby ↑ Nässjö ↑	Mullsjö
Varken starkt eller svagt resultat (Resultatet låg mellan 1%–1,99 % av verksamhetens bruttokostnader under perioden 2020–2022)	Gnosjö ↑		
Svagt resultat (Resultatet var svagare än 1% av verksamhetens bruttokostnader under perioden 2020–2022)			

↓ = Kommunen har försvagat sin resultatbox jämfört med föregående år

↑ = Kommunen har förbättrat sin resultatbox jämfört med föregående år

← = Kommunen har förbättrat sin solditetsbox jämfört med föregående år

→ = Kommunen har försvagat sin solditetsbox jämfört med föregående år

Tabell 2: Kassalikviditet och soliditet under 2022

I denna tabell har kommunerna i Jönköpings län placerats in utifrån två dimensioner, kassalikviditet och soliditet. Varje dimension har sedan delats upp i tre olika under delar; ”hög”, ”varken hög eller svag” samt ”svag”. Det innebär att det finns nio olika scenarier/rutor som en kommun kan placeras in i. Ju starkare ekonomi, desto längre till vänster hamnar kommunen.

	Hög soliditet (En soliditet som är högre än 30% under 2022 *)	Varken hög eller svag soliditet (En soliditet som ligger mellan 0–30% under 2022 *)	Svag soliditet (En soliditet som är lägre än 0% under 2022 *)
Hög kassalikviditet (Högre än 100%)	Gislaved Sävsjö Tranås Vaggeryd	Aneby Eksjö	Mullsjö
Varken hög eller låg kassalikviditet (Mellan 99% till 60%)	Gnosjö Habo Värnamo Jönköping	Nässjö Vetlanda	
Låg kassalikviditet (Lägre än 60%)			

* Soliditeten innefattar samtliga pensionsförpliktelser.

Tabell 3: Skattefinansieringsgrad av investeringar och investeringsvolym under 2020–2022

I denna tabell har kommunerna i Jönköpings län placerats in utifrån två dimensioner, skattefinansieringsgrad av investeringar och investeringsvolym. Varje dimension har sedan delats upp i tre olika under delar; ”hög”, ”varken hög eller låg” samt ”låg”. Det innebär att det finns nio olika scenarier/rutor som en kommun kan placeras in i.

	Höga investeringar (Investeringar i förhållande till verksamhetens kostnader som var högre än 10% i genomsnitt under 2020–2022)	Varken höga eller låga investeringar (Investeringar i förhållande till verksamhetens kostnader som låg mellan 10% till 6% i genomsnitt under 2020–2022)	Låga investeringar (Investeringar i förhållande till verksamhetens kostnader som är lägre än 6% i genomsnitt under 2020–2022)
Hög skattefinansieringsgrad av investeringarna (Skattefinansieringsgrad av investeringarna var högre än 100% under perioden 2020–2022)	Vaggeryd Vetlanda	Gislaved Nässjö Sävsjö	Aneby Eksjö Mullsjö
Varken hög eller låg skattefinansieringsgrad av investeringarna (Skattefinansieringsgrad av investeringarna var mellan 99% till 70% under perioden 2020–2022)	Jönköping Värnamo	Tranås	
Låg skattefinansieringsgrad av investeringarna (Skattefinansieringsgrad av investeringarna var lägre än 70% under perioden 2020–2022)	Habo Gnosjö		

Tabell 4: Genomsnittliga finansiella nyckeltal hos kommunerna i Jönköpings län 2020–2022

I denna tabell har redovisats hur ett antal genomsnittliga finansiella nyckeltal har utvecklats för kommunerna i Jönköpings län mellan 2020–2022. Förklaringar och definitioner av nyckeltalen återfinns i ett eget avsnitt i rapporten.

Nyckeltalen redovisas i procent om inget annat anges	2020	2021	2022
<i>Verksamhetens nettokostnader/skatteintäkter</i>	91,3	89,8	89,7
<i>Avskrivningar/skatteintäkter</i>	4,5	4,7	4,7
<i>Finansnetto/skatteintäkter</i>	-0,3	-0,3	-0,5
Verksamhetens nettokostnader/skatteintäkter	95,5	94,2	93,9
Skattefinansieringsgrad av investeringar	157	156	148
Nettoinvesteringar/verksamhetens nettokostnader	9	9	12
Resultat före extraordinära poster/verksamhetens kostnader	3,9	5,3	5,5
Årets resultat/verksamhetens kostnader	3,9	5,3	5,5
Genomsnittligt resultat före extraordinära poster under de tre senaste åren/verksamhetens kostnader	1,7	3,3	4,9
Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt	20	24	28
Finansiella nettotillgångar/verksamhetens kostnader	-23	-21	-22
Kassalikviditet	87	105	116
Primärkommunal skattesats (kr)	22,02	22,02	22,02
Borgensåtagande/verksamhetens kostnader	68	68	67
Budgetavvikelse för nämndernas resultat/verksamhetens kostnader	0,4	0,6	0,1

Tabell 5: Finansiella styrkor och svagheter hos kommunerna i Jönköpings län under 2022

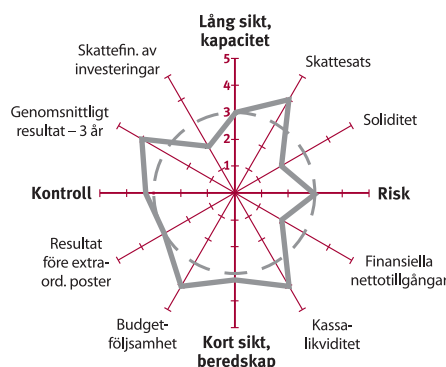
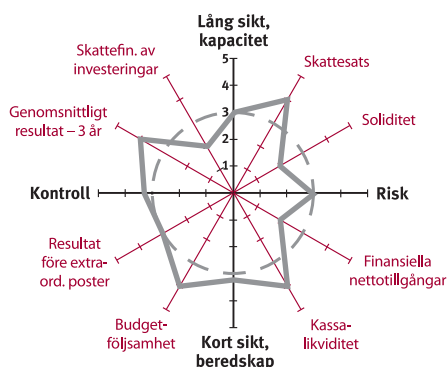
Denna tabell försöker beskriva styrkor och svagheter hos de olika kommunerna utifrån perspektiven skattesats, resultatnivå samt kort och långsiktigt finansiellt handlingsutrymme. Modellen är subjektiv, men bygger på de kriterier kring god ekonomisk hushållning som har redovisats i analysen ovan. Tabellen skall ses som en beskrivning av finansiella förutsättningar i grova drag. Graderingen är gjord utifrån 2022 års räkenskaper.

FINANSIELLA MÅTT	Starkt värde¹⁾	Varken starkt eller svagt¹⁾	Svagt värde¹⁾
<p>Skattesats 2022</p> <p>För samtliga fyra nyckeltal i denna tabell gäller att "ju högre upp i tabellen kommunen befinner sig desto starkare värde har kommunen på nyckeltalet".</p> <p>Exempelvis: Vaggeryd har den lägsta skatten bland de kommuner som ligger i kolumnen med starkt värde längst till vänster. Den placeras därför högst upp.</p> <p>Detta innebär att rangordningen när det gäller samtliga nyckeltal går från vänster till höger kolumnvis.</p>	<p>21,70 kr eller lägre</p> <p>Vaggeryd Värnamo Jönköping</p>	<p>21,71 till 21,99 kr</p> <p>Sävsjö Gislaved</p>	<p>22,00 kr eller högre</p> <p>Vetlanda Aneby Tranås Habo Nässjö Gnosjö Eksjö Mullsjö</p>
<p>Resultatnivå 2022</p> <p>(Resultat före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens bruttokostnader)</p>	<p>2,0% eller starkare</p> <p>Habo Eksjö Vaggeryd Nässjö Aneby Sävsjö Jönköping Gislaved Vetlanda Tranås Mullsjö Gnosjö Värnamo</p>	<p>1,9% till 1,0%</p>	<p>0,9% eller svagare</p>
<p>Långsiktig resultatnivå 2020-2022</p> <p>(Genomsnittligt resultat före extraordinära poster under 3 år/verksamhetens bruttokostnader)</p>	<p>2,0% eller starkare</p> <p>Habo Mullsjö Vaggeryd Sävsjö Vetlanda Värnamo Jönköping Eksjö Gislaved Nässjö Aneby Tranås</p>	<p>1,9% till 1,0%</p> <p>Gnosjö</p>	<p>0,9% eller svagare</p>
<p>Kortsiktigt finansiellt handlingsutrymme 2022</p> <p>(Kassalikviditet)</p>	<p>75,0% eller högre</p> <p>Tranås Gislaved Mullsjö Habo Aneby Värnamo Sävsjö Vetlanda Eksjö Nässjö Vaggeryd Gnosjö</p>	<p>74,9% till 50,0%</p> <p>Jönköping</p>	<p>49,99% eller lägre</p>
<p>Långsiktigt finansiellt handlingsutrymme 2022</p> <p>(Soliditet inklusive pensionsförpliktelser)</p>	<p>30,0% eller högre</p> <p>Gislaved Vaggeryd Värnamo Sävsjö Tranås Habo Jönköping</p>	<p>29,99% till 0,0%</p> <p>Vetlanda Gnosjö Aneby Eksjö Nässjö</p>	<p>-0,1% eller svagare</p> <p>Mullsjö</p>

¹⁾ De olika värdena för de finansiella nyckeltalen är satta utifrån subjektiva värderingar. Detta är författarens egen bedömning av vad som bör anses som god ekonomisk hushållning för kommuner över en längre tid. Värderingar baserar sig dock till stor del på de genomsnittliga värden som finns i kommunsektorn i Sverige. En vägning av dessa har gjorts mot rådande teorier kring en organisations möjligheter till kort- och långsiktig överlevnadsförmåga.

Så tolkar du den finansiella profilen!

Den finansiella profil i form av ett så kallat spindeldiagram som används i denna rapport för att beskriva kommunens finansiella ställning, innehåller åtta olika nyckeltal och fyra viktiga finansiella perspektiv. Nedan görs en beskrivning av de olika delarna i profilen. De beskrivna delarna är markerade med rött. Profilen i exemplet är fingerad.

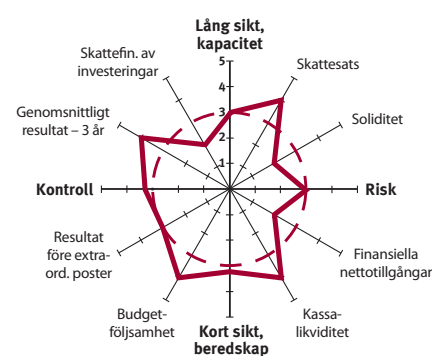
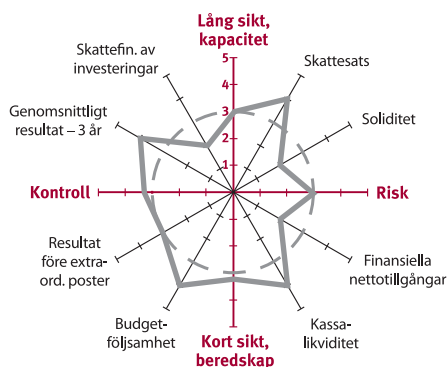

Åtta nyckeltal

Diagrammet innehåller åtta nyckeltal redovisade på åtta axlar. Nyckeltalen speglar olika dimensioner av den analyserade kommunens finansiella situation och utveckling. Vissa nyckeltal är relaterade till verksamhetens kostnader för att de skall kunna jämföras mellan olika kommuner. Nyckeltalen beskrivs på sidan 14.

Skalan

Diagrammet har skalan 1–5. Poängskalan är relativ. Det finns tretton kommuner i Jönköpings län och poängen har fördelats enligt följande: Den kommun som har den starkaste observationen får en femma, de tre kommuner som följer får en fyra. De kommuner som ligger i mitten får en tre. Därefter följer tre kommuner som får en två och den svagaste kommunen får följaktligen en etta.

Fyra axlar/perspektiv

Diagrammet innehåller fyra axlar som ska ge en samlad bedömning av fyra viktiga finansiella perspektiv. Varje perspektiv/axel är summan av de fyra nyckeltal som ligger närmast intill axeln. Samtliga fyra nyckeltal väger lika tungt i bedömningen. Exempelvis är Risk summan av nyckeltalen primärkommunal skatt, soliditet, finansiella nettotillgångar och kassalikviditet.

Poäng och genomsnitt

Den heldragna linjen visar de olika poäng som den analyserade kommunen har fått för varje enskilt nyckeltal resp. för de fyra sammanvägda axlarna. Den streckade ringen i mitten visar trean i den analyserade gruppen. Ligger kommunen utanför den streckade ringen har den ett starkare värde än genomsnittet i gruppen och omvänt. Den heldragna linjen redovisar den finansiella profilen för den analyserade kommunen.

Förklaringar av de fyra perspektiven och de finansiella nyckeltalen

De fyra perspektiven

Den finansiella profilen som redovisas i denna rapport innehåller fyra perspektiv som är viktiga ur ett övergripande finansiellt perspektiv. Dessa fyra är: Kontrollen över finansiella utvecklingen, långsiktig handlingsberedskap, riskförhållande och kortsiktig handlingsberedskap. Varje aspekt mäts via de fyra närmaste liggande nyckeltal i profilen. Detta innebär att varje nyckeltal i den finansiella profilen ingår i två perspektiv.

Långsiktig handlingsberedskap – Det första perspektivet handlar om att redovisa vilken finansiell motståndskraft kommunen har på lång sikt i förhållande till övriga kommuner i grupperna. Alla perspektiv i profilen är relaterade till hur kommunen befinner sig i förhållande övriga kommuner i grupperna. I perspektivet ingår nyckeltalen skattesats, soliditet, skattefinansieringsgraden av investeringarna och ”genomsnittligt resultat under de tre senaste åren”.

Kortsiktig handlingsberedskap – Det andra perspektivet redovisar vilken finansiell motståndskraft kommunen har på kort sikt. Det närmaste 1–2 åren fokuseras. I perspektivet ingår nyckeltalen finansiella nettotillgångar, kassalikviditet, budgetföljsamhet och resultat före extraordinära poster.

Riskförhållande – Med tredje perspektivet risk avses hur kommunen är exponerad finansiellt. En god ekonomisk hushållning innefattar att kommunen i kort- och medellångt perspektiv inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella problem. I perspektivet ingår nyckeltalen skattesats, soliditet, finansiella nettotillgångar och kassalikviditet.

Kontroll över det finansiella utvecklingen – med det fjärde perspektivet kontroll avses avslutningsvis hur kommunen klarar av att kontrollera sitt finansiella resultat. I perspektivet ingår nyckeltalen budgetföljsamhet, resultat före extraordinära poster, skattefinansieringsgraden av investeringarna och ”genomsnittligt resultat under de tre senaste åren”.

Finansiella nyckeltal

Här följer beskrivningar av de i texten och profilerna förekommande finansiella nyckeltalen.

Borgensåtagande – redovisar de borgensåtaganden som kommunen redovisar inom linjen. Borgensåtagandena divideras med verksamhetens bruttokostnader för att jämförelser skall kunna ske mellan de analyserade kommunerna. Borgensåtagandena ingår inte i den finansiella profilen.

Budgetföljsamhet – nämndernas budgetavvikelse exklusive kommuncentrala finansiella poster som divideras med verksamhetens bruttokostnader. För att erhålla högsta betyg i profilen, skall budgetavvikelsen vara så liten som möjligt. Positiv budgetavvikelse medför dock minst en 3:a.

Finansiella nettotillgångar – omfattar alla finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på tio års sikt (omsättningstillgångar + långfristiga fordringar + långfristiga placeringar – kortfristiga och långfristiga skulder). Måttet divideras med verksamhetens bruttokostnader för att jämförelser skall kunna ske mellan de analyserade kommunerna. Måttet speglar en tidsrymd som ligger någonstans mellan likviditetsmåttet och soliditeten. Man skulle kunna uttrycka det som ”medellång betalningsberedskap”.

Kassalikviditet – ett mått på hur god kommunens kortsiktiga betalningsberedskap är. Måttet räknas fram genom att likvida medel och kortfristiga fordringar divideras med kortfristiga skulder. Nyckeltalet innefattar inte lager och förråd.

Nettokostnadsandelen – visar hur stor andel av skatteintäkterna och de generella statsbidragen som har gått åt till att finansiera verksamhetens nettokostnader inklusive avskrivningar och finansnetto. 100% innebär att skatteintäkter och generella statsbidrag precis täcker den löpande driften.

Investeringsvolym – Årets investeringar har ställts i förhållande till verksamhetens nettokostnader för att det skall gå att jämföra kommunerna emellan.

Resultat före extraordinära poster – summan av kommunens samtliga intäkter och kostnader under året exklusive extraordinära poster (poster av engångskaraktär som uppgår till väsentligt belopp och inte har med den ordinarie verksamheten att göra). Resultatet har dividerats med verksamhetens bruttokostnader för att jämförelser skall kunna göras mellan de analyserade kommunerna.

Genomsnittligt resultat före extraordinära poster under de tre senaste åren – beskriver kommunens genomsnittliga resultat under de tre senaste åren. Resultatet har dividerats med verksamhetens bruttokostnader för att jämförelser mellan de analyserade kommunerna ska kunna göras.

Skattefinansieringsgrad av investeringarna – beskriver hur stor andel av årets investeringar som kommunen kan finansiera med egna medel i form av återstående skatteintäkter. Egna medel räknas fram genom att resultatet före extraordinära poster tillförs årets avskrivningar. Kallas ibland självfinansieringsgrad.

Soliditet – eget kapital i förhållande till totala tillgångar. Beskriver hur kommunens långsiktiga betalningsstyrka utvecklas. Ju högre soliditet desto större finansiellt handlingsutrymme.

Finansiella profiler för Tranås kommun

Den här analysen redovisar var Tranås kommun befinner sig och hur kommunen har utvecklats finansiellt mellan 2020 och 2022 i förhållande till övriga kommuner i Jönköpings län. Detta görs i form av en speciellt framtagen finansiell profil, vars uppgift är att spegla starka och svaga sidor hos den granskade kommunen i förhållande till kommunerna i länet.

Vad är den finansiella profilen?

Utgångspunkten för analysen, som presenteras på de följande sidorna, är de finansiella profiler i form av polärddiagram som redovisas nedan på denna sida. De innehåller åtta finansiella nyckeltal och fyra perspektiv som är viktiga när en kommuns ekonomi analyseras. De åtta nyckeltalen är skattesats, soliditet, finansiella nettotillgångar, kassalikviditet, budgetföljsamhet, resultat före extraordinära poster, det genomsnittliga resultatet under de tre senaste åren och skattefinansieringsgrad av investeringarna. De fyra perspektiven är långsiktig handlingsberedskap, kortsiktig handlingsberedskap, riskförhållande samt kontroll över den finansiella utvecklingen. En mer djuplodad förklaring av ”nyckeltal” och ”perspektiv” finns under avsnittet i denna rapport som förklarar den finansiella profilen.

Genom att ta fram finansiella profiler för Tranås kommun för 2020–2022 kan man på ett översiktligt sätt fastställa vilken finansiell utveckling och ställning kommunen hade i förhållande till övriga kommuner i länet under de tre granskade åren. Den finansiella profilen är relativ, vilket innebär att om kommunen redovisar en 5:a i profilen har man visserligen det starkaste värdet för nyckeltalet i den granskade länet, men värdet kan behöva förbättras för att nå till exempel god ekonomisk hushållning. Generellt gäller dock att om kommunen får en 4:a eller en 5:a för ett nyckeltal, är styrkan på nyckeltalet oftast tillfredsställande. Vill du veta mer om den finansiella profilen, finns ett särskilt avsnitt i denna rapport som förklarar profilens konstruktion och uppbyggnad.

Inledningsvis i denna analys analyseras hur de åtta nyckeltal som ingår i den finansiella profilen har utvecklats över tid både för Tranås och snittet i länet. Därefter följer en kortfattad analys av hur de fyra perspektiven i profilen har förändrats för kommunen mellan 2020 och 2022. Till sist ges en

avslutande kommentar till Tranås finansiella ställning och utveckling under de tre senaste åren.

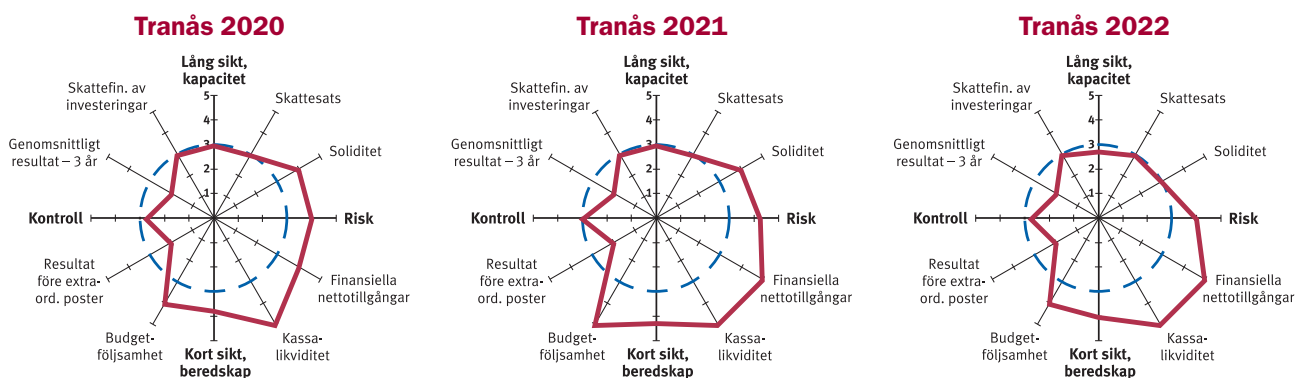
Finansiella nyckeltal under 2020–2022

Resultat före extraordinära poster

Kommuner ska sedan år 1992 bedriva sin verksamhet enligt god ekonomisk hushållning. En grundläggande förutsättning för att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv är att balansen mellan kommunens löpande intäkter och kostnader är god.

Ett mått på balansen mellan de löpande intäkterna och kostnaderna är resultat före extraordinära poster. Benämns också som resultat efter finansiella poster. Detta resultat innehåller alla kommunens löpande kostnader och intäkter i förhållande till verksamhetens kostnader i dagsläget bör ligga mellan 3% och 4% över en längre tidsperiod. Med en sådan resultatnivå klarar en genomsnittlig kommun av att likvidfinansiera större delen av sina investeringar med skatteintäkter, vilket i sin tur leder till att kommunen kan behålla sin finansiella handlingsberedskap på kort och lång sikt i form av likviditet och soliditet. För expansiva kommuner med stor investeringsvolym bör resultatet i de flesta fall ligga på mellan 4% och 6% om kommunens finansiella handlingsutrymme ska behållas. För kommuner med befolkningsminskning kan det däremot räcka med 1–2% i resultat.

Tranås redovisade mellan 2020 och 2022 ett resultat före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens kostnader som försvagades med 0,5 procentenheter från 3,0% till 2,5%. Motsvarande genomsnittliga förändring för kommunerna i länet var en förbättring, med 1,6 procentenheter från 3,9% till 5,5%. Slutsatsen var att Tranås redovisade en

svagare resultatutveckling under perioden och ett lägre resultat under 2022 jämfört med snittet i länet.

En viktig förklaring till den höga resultatnivån under perioden var en oväntat snabb återhämtning av den svenska ekonomin under pandemin med god skatteintäktsutveckling under främst 2021 och 2022. Vidare har kommunernas resultat under 2020 och 2021 påverkats positivt av statsbidrag för att hantera Covid-19. Därtill har också försäljningar av anläggningstillgångar och exploateringstillgångar bidragit till de goda resultaten under perioden. Dessutom skall till detta läggas, att det har varit en lägre efterfrågan på vissa kommunala tjänster, till följd av pandemin, som har lett till reducerade kostnader i flera verksamheter.

Tranås redovisade under 2022 det näst lägsta resultatet i länet. Detta innebar poängmässigt en 2:a i den finansiella profilen, vilket var samma som under 2020 och 2021.

Om de tre senaste årens resultat vägs ihop, redovisade Tranås ett resultat före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens kostnader på 2,8% i genomsnitt per år. Detta var lägre än det 4,9% per år som snittet i länet uppgick till under samma period.

Ett genomsnittligt resultat för perioden på 2,8% för Tranås gav en 2:a i profilen under 2022, vilket var samma som under 2020 och 2021. Tranås genomsnittliga resultatnivå de tre senaste åren bedöms uppfylla kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning för en kommun.

Investeringar

Investeringsvolymen ingår inte som nyckeltal i den finansiella profilen, men den är viktig att lyfta fram i analysen. Detta eftersom investeringarna till viss del förklarar utvecklingen för flera balansräkningsorienterade nyckeltal, som exempelvis kassalikviditet, soliditet och finansiella nettotillgångar.

För att investeringsvolymen ska bli jämförbar mellan kommunerna i länen har investeringarna relaterats till verksamhetens nettokostnader. En genomsnittlig svensk kommun ligger under en längre period, 5–10 år, runt 8–12% när det gäller detta nyckeltal. Variationerna mellan enskilda år är dock oftast stora, speciellt i mindre kommuner, där större investeringar kraftigt påverkar de enskilda åren. Nyckeltalet kan också påverkas om en kommun har mycket av sin investeringstyngda verksamhet i bolagsform.

Genomsnittsvärdet för länet uppgick till 9% för 2020 och 2021. Under 2022 ökade nyckeltalet till 12%. Detta gav ett genomsnittligt värde för länet på 10% per år under perioden. En genomsnittlig investeringsvolym på 10% per år mellan 2020 och 2022 för kommunerna i Jönköpings län överensstämmer väl med andra kommungrupper där finansiella profiler också har tagits fram. Det flesta grupper eller län ligger runt 10–12% per år, förutom förortskommuner och storstäder som i allmänhet ligger på en högre investeringsvolym.

Relateras Tranås investeringar till verksamhetens nettokostnader, framgår det att kommunen under de tre åren från 2020 till 2022 hade en total investeringsvolym som var lägre

jämfört med snittet i länet. Kommunen investerade 2022 för 7% av verksamhetens nettokostnader, vilket var samma under 2020 och 2021. Det innebar förstås ett genomsnittligt värde på 7% per år.

Investeringsvolymen har ökat under de senaste åren i svenska kommuner och en förklaring till detta är att de större investeringar som gjordes under 1960- och 1970-talen i infrastruktur och lokaler nu måste refinansieras. I många kommuner ökar också befolkningen, vilket kräver nya investeringar i skolor med mera.

Skattefinansieringsgrad av investeringarna

En viktig del av den finansiella analysen är att studera och analysera finansieringsgraden av investeringarna. När den löpande driften har finansierats, bör en tillräckligt stor andel av skatteintäkterna återstå för att kunna finansiera årets investeringar med för att kommunens finansiella handlingsutrymme ska kunna hållas intakt. Detta mäts genom att årets investeringar relateras till de skatteintäkter och generella statsbidrag som återstår när kommunens löpande driftverksamhet har finansierats. Redovisas ett värde på 100 procent eller mer, innebär det att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar som genomfördes under året. Detta stärker kommunens finansiella handlingsutrymme. Ett värde högre än 100 procent innebär att skatteintäkter kan användas till att amortera av kommunens skulder och/eller att stärka likviditeten. Ett värde lägre än 100 procent innebär att kommunen är tvungen att finansiera en del av investeringarna med att ta i anspråk likvida medel och/eller via ökning av skulder.

Måttet är kassaflödesbaserat och speglar hur finansieringen (betalningen) av investeringar påverkar likviditeten och skulder av olika slag. Detta innebär rent praktiskt, för att till exempel, bibehålla samma soliditet i kommunen, allt annat oförändrat, så krävs en finansieringsgrad på samma nivå som soliditetsnyckeltalet visar. Detta innebär att om kommunen når en 100% finansieringsgrad av investeringarna kommer soliditeten att öka. Det gäller därför för kommunen att på lång sikt hitta en stabil skuldsättning över generationer som innebär att varje generation skattefinansierar en rimlig del av investeringarna med skatteintäkter. Denna andel varierar mellan kommuner och över tid i den enskilda kommunen.

Skattefinansieringsgraden av investeringarna behöver inte alltid ligga över 100%, utan en lämplig nivå beror lite på vilket finansiellt handlingsutrymme kommunen har. Det finns ett antal kommuner med god finansiell kapacitet och de kan periodvis öka sin skuldsättning. För de flesta svenska kommuner krävs dock en god skattefinansieringsgrad av investeringarna, närmare 100%, så att inte skulderna ökar mer inför framtiden och därigenom minskar framtida skattebetalares konsumtionsutrymme.

För länets kommuner uppgick den genomsnittliga skattefinansieringsgraden av årets investeringar till 157%, 156% samt 148% under de tre åren mellan 2020 och 2022. Detta gav en genomsnittlig länsskattefinansieringsgrad på 154% under de tre senaste åren. Detta innebar att kommunerna i genomsnitt kunde finansiera sina investeringar med skatteintäkter, vilket var positivt för länets genomsnittliga finan-

siella handlingsutrymme. Nyckeltal som soliditet, kassalikviditet och finansiella nettotillgångar förbättrades under perioden. Mer om detta senare i analysen.

I jämförelse med länets snitt var Tranås skattefinansieringsgrad av investeringarna lägre under perioden. Den uppgick till 108%, 104% samt 86% per år under perioden, i genomsnitt blev det 99% per år. Detta innebar att kommunen kunde finansiera sina investeringar med skatteintäkter, vilket var positivt för det finansiella handlingsutrymmet. Den syns bland att på nyckeltalet finansiella nettotillgångar som stärktes från 3% till 10% under perioden.

Poängen för skattefinansieringsgraden av investeringar i den finansiella profilen har under hela perioden legat på en 3:a.

Soliditet inklusive pensionsavsättningar och löneskatt inom linjen

Det viktigaste och vanligaste kapacitetsrelaterade nyckeltalet är soliditet. Soliditeten visar hur stor andel av kommunens tillgångar som har finansierats med eget kapital. Syftet med soliditeten är att bedöma en kommuns långsiktiga betalningsförmåga och dess rörelseriktning. Desto större andel eget kapital som utgörs av kommunens tillgångar, desto högre är soliditeten. En soliditet på 100 procent innebär en finansiering med enbart eget kapital och en soliditet på 0 procent innebär att det inte finns något eget kapital alls, utan samtliga tillgångar har finansierats med främmande kapital i form av avsättningar och skulder. Beräkningen av nyckeltalet innebär att det aldrig kan överstiga 100 procent, men att 0 procent inte är det lägsta möjliga värdet. Det finns kommuner som har en negativ soliditet, vilket uppkommer när skulderna är större än tillgångarna. En låg soliditet kan

innebära hög risk för verksamheten, medan en hög soliditet innebär en låg finansiell risk. Man brukar kalla en låg soliditet för ”svag soliditet” och en hög soliditet för ”god soliditet”.

En kommun med hög soliditet har som regel bättre motståndskraft mot eventuella finansiella förändringar i form av bland annat lägre resultatnivåer under en period. Det egna kapitalets storlek i förhållande till kommunens övriga skulder är även av intresse för banker och kreditinstitut i samband med att kommunen förhandlar om lån eller krediter.

Tranås hade 2022 en soliditet som var högre än snittet i länet. Soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser och särskild löneskatt låg på 36% för Tranås, jämfört med snittet i länet som uppgick till 28%.

Mellan 2020 och 2022 uppvisade Tranås en något svagare utveckling än snittet bland kommunerna i länet. Kommunen redovisade en förbättrad soliditet med 5 procentenheter från 31% till 36% under perioden. Den genomsnittliga soliditeten i länet förbättrades med 8 procentenheter från 20% till 28% under samma period.

Tranås redovisade under 2022 den 5:e högsta soliditeten i länet under 2022. Detta innebar en 3:a i den finansiella profilen, vilket vara en försvagning jämfört med 2020 och 2021, då kommunen erhöll en 4:a.

Kassalikviditet

Kassalikviditet är ett mått på kommunens kortsiktiga betalningsberedskap. Med kassalikviditet avses omsättningstillgångar exklusive lager, förråd och exploaterings-

Finansiella nyckeltal

Nyckeltalen redovisas i procent om inget annat anges

	2020		2021		2022	
	Jönköpings län	Tranås kommun	Jönköpings län	Tranås kommun	Jönköpings län	Tranås kommun
Verksamhetens nettokostnader/skatteintäkter	91,3	94,3	89,8	94,0	89,7	95,4
Avskrivningar/skatteintäkter	4,5	3,4	4,7	3,7	4,7	3,0
Finansnetto/skatteintäkter	-0,3	-1,4	-0,3	-1,3	-0,5	-1,4
Verksamhetens nettokostnader/skatteintäkter	95,5	96,3	94,2	96,4	93,9	97
Skattefinansieringsgrad av investeringar	157	108	156	104	148	86
Nettoinvesteringar/verksamhetens nettokostnader	9	7	9	7	12	7
Resultat före extraordinära poster/verksamhetens bruttokostnader	3,9	3,0	5,3	3,0	5,5	2,5
Årets resultat/verksamhetens bruttokostnader	3,9	3,0	5,3	3,0	5,5	2,5
Genomsnittligt resultat för extraordinära poster under de tre senaste åren/verksamhetens bruttokostnader	1,7	0,1	3,3	1,3	4,9	2,8
Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt	20	31	24	34	28	36
Finansiella nettotillgångar/verksamhetens bruttokostnader	-23	3	-21	8	-22	10
Kassalikviditet	87	137	105	159	116	174
Primärkommunal skattesats (kr)	22,02	22,01	22,02	22,01	22,02	22,11
Borgensåtagande/verksamhetens bruttokostnader	68	81	68	84	67	83
Budgetavvikelse för nämndernas resultat / verksamhetens bruttokostnader	0,4	0,5	0,6	0,3	0,1	-0,2

tillgångar i relation till kortfristiga skulder. Lånelöften ska inte räknas in i måttet. Görs detta bör det vara i separat mått, där det tydligt framgår att lånelöften har inkluderats.

Analysen av kassalikviditet blir extra intressant om det ställs i relation till soliditeten. En kommun som både har förbättrat sin likviditet och sin soliditet har stärkt både sin kortsiktiga och långsiktiga betalningsförmåga och således har kommunens totala finansiella handlingsutrymme stärkts. Har kommunen exempelvis använt en del av sin likviditet för att betala av skulder, så har soliditeten förbättrats och det långsiktiga finansiella handlingsutrymmet stärkts. Samtidigt har dock det kortsiktiga finansiella handlingsutrymmet försvagats, så det totala handlingsutrymmet är oförändrat. Sådana här scenarier gör att det är viktigt att analysera soliditet och likviditet tillsammans.

Mellan 2020 och 2022 förbättrades Tranås kassalikviditet med 37 procentenheter från 137 % till 174%. Den genomsnittliga kassalikviditeten i länet förbättrades med 29 procentenheter från 87% till 116% under samma period. Detta innebar att kassalikviditeten i Tranås utvecklades under något starkare än snittet i länet och låg på en mycket högre nivå under 2022.

Normalt eftersträvas ett riktvärde på 100% för kassalikviditeten. Det innebär att kortfristiga tillgångar är lika stora som kortfristiga skulder. I kommunernas kortfristiga skulder ingår dock en semesterlöneskuld som utgör cirka 30–40% av de kortfristiga skulderna. Den förändras normalt inte i någon större omfattning under året och utgör därför ingen större belastning på likviditeten. Detta innebär att en nivå på över 60% tryggar den kortsiktiga betalningsberedskapen för kommuner med ett normalt likviditetsflöde. Tranås nivå på 174% innebär att kommunen klarar av att finansiera oväntade finansiella utgifter på kort sikt utan att behöva låna.

Tranås likviditetsutveckling och -nivå innebar att poängen för kommunen i den finansiella profilen under den granskade perioden låg på en 5:a för samtliga år.

Finansiella nettotillgångar

I måttet finansiella nettotillgångar ingår alla finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på 10–20 års sikt, nämligen långfristiga fordringar och placeringar, omsättningstillgångar samt kort- och långfristiga skulder. Nettot av dessa relateras sedan till verksamhetens bruttokostnader för att det skall bli jämförbart kommunerna emellan. Måttet är intressant, eftersom det speglar den finansiella handlingsberedskap som ligger någonstans mellan det kortsiktiga kassalikviditetsmåttet och det långsiktiga soliditetsmåttet. Till skillnad från många andra balansräkningsinriktade mått elimineras vidareutlåning inom koncernen i nyckeltalet, eftersom såväl fordrings- som skuldsidan inkluderas i måttet.

En kommun med höga finansiella nettotillgångar karaktäriseras ofta också av en hög soliditet, men det finns också kommuner som har höga finansiella nettotillgångar även om soliditeten är mer genomsnittlig. Dessa utmärks då av att kommunen har en stor del av sina tillgångar i långfristiga fordringar och omsättningstillgångar. Kommuner som sålt

delar av sina anläggningstillgångar inom koncernen utmärks oftast av höga finansiella nettotillgångar.

Kommuner med låga finansiella nettotillgångar har oftast också en låg soliditet, men det finns ett antal kommuner som har genomsnittlig soliditet även om kommunen uppvisar svaga finansiella nettotillgångar. Då gäller att de har en stor andel av sina tillgångar i bundna anläggningstillgångar.

Tranås förbättrade under perioden sina finansiella nettotillgångar i relation till verksamhetens bruttokostnader med 7 procentenheter från 3% till 10%. Nivån på måttet innebär att kommunens finansiella tillgångar överstiger kommunens skulder. Det genomsnittliga värdet i länet förbättrades under perioden med 1 procentenhet från –23% till –22%. Ställs detta mot Tranås utveckling, innebar det att kommunen, förbättrade sig i den finansiella profilen från en 4:a till en 5:a under perioden.

Skattesats

Kommunalskatten fastställs av fullmäktige. Det sker i varje årsbudget. Denna skattesats kan ses som ett nyckeltal. Det speglar kommunens långsiktiga handlingsberedskap i förhållande till övriga kommuner i ett län, eftersom en jämförelsevis låg skattesats kan ses som en potential att stärka intäktsidan genom ett ökat skatteuttag. Det är samtidigt viktigt att klargöra att detta betraktelsesätt är tämligen pragmatiskt och därför kan ha begränsad betydelse i praktiken. Storleken på skatteuttaget är ju till stor del en fråga om ambitionsnivå som styrs av politiska överväganden.

Tranås skattesats låg under 2022 på 22,11 kr. Snittet bland Jönköpings läns kommuner uppgick till 22,02 kr. Tranås hade 2022 den 8:e lägsta skatten i länet. Detta innebar att kommunen fick en 3:a i den finansiella profilen, vilket var samma som under 2020 och 2021.

Den genomsnittliga skattesatsen i länet låg mellan 2020 och 2022 på 22,02 kr under hela perioden. Tranås höjde sin skattesats under 2022 med 10 öre, men det påverkade inte snittet i länet.

Skatten varierade under 2022 mellan 21,49 kr och 22,54 kr i de olika kommunerna. Lägst primärkommunal skatt hade med Vaggeryd 21,49 kr följt av Värnamo med 21,52 kr. Högst skatt hade Nässjö med 22,54 kr och näst högst skatt hade Mullsjö med 22,34 kr.

Budgetföljsamhet

Budgetföljsamheten är ett mått på kommunens finansiella kontroll. Forskning visar att ju lägre budgetavvikelse kommunen redovisar, desto större möjlighet har organisationen att kontrollera sin ekonomi.

När det gäller budgetföljsamhet, mäts den i driftsredovisningen mot nämndernas resultat exklusive centralt redovisade verksamhetsrelaterade finansiella poster. Avvikelsen ställs sedan i relation till verksamhetens kostnader för att det skall gå att jämföra kommunerna i länet. Budgetavvikelsen bör ligga så nära noll som möjligt. En avvikelse på plus eller minus 1% utgör normalt inga större problem, utan det är stora negativa budgetavvikelser på nämndnivå som bör undvikas.

Den genomsnittliga budgetavvikelsen i länet blev lägre under perioden. Relateras budgetavvikelsen till verksamhetens bruttokostnader uppgick avvikelsen till 0,4% under 2020, för att förändrades den till 0,6% under 2021. Under 2022 noterades en positiv budgetavvikelse på 0,1%. Variationen var dock mycket stor bland kommuner, från 2,1% till -1,6%.

Under 2022 redovisade sex av tretton kommuner en positiv budgetavvikelse, vilket skall jämföras med nio kommuner under 2020. Detta betyder att budgetföljsamheten i många kommuner försvagades under perioden.

För Tranås uppgick ovanstående mått under 2022 till -0,2%, vilket var en negativare men lägre budgetavvikelse än under 2021, då avvikelsen var 0,3%. För 2020 uppvisade kommunen en budgetavvikelse på 0,5%.

Poängen för budgetföljsamhet i den finansiella profilen har för Tranås under hela perioden pendlar mellan en 4:a och en 5:a. Under 2022 fick kommunen en 4:a.

Den finansiella profilens utveckling 2020–2022

Den finansiella profilen innehåller, förutom åtta nyckeltal, också fyra perspektiv som var för sig är viktiga när en kommuns finansiella ställning och utveckling analyseras. De fyra perspektiven är långsiktig handlingsberedskap, kortsiktig handlingsberedskap, riskförhållande samt kontroll över den finansiella utvecklingen. Perspektivens poäng utgörs av de fyra nyckeltalen som är placerade närmast perspektivet i den finansiella profilen. Det innebär att varje nyckeltal i profilen ingår i två olika perspektiv.

Tranås finansiella profil visar att kommunen under 2022 låg över genomsnittet för två av perspektiven, kortsiktig handlingsberedskap och riskförhållande. De är övriga två perspektiven, långsiktig handlingsberedskap och kontroll över det finansiella resultatet, låg strax under genomsnittet.

Tranås finansiella profil visar också att kommunen under perioden förbättrades ett perspektiv, kortsiktig handlingsberedskap. Perspektivet långsiktig handlingsberedskap försvagades något under perioden. De är övriga två perspektiven, kontroll över det finansiella resultatet och riskförhållande, förblev poängmässigt oförändrade under perioden.

När det gäller de enskilda åtta nyckeltalen i den finansiella profilen förbättrades poängen under perioden för ett nyckeltal, vilket var finansiella nettotillgångar.

Poängen försvagades däremot för nyckeltalet soliditet.

Oförändrad poäng mellan 2020 och 2022 uppvisade de sex nyckeltalen; skattesats, kassalikviditet, budgetföljsamhet, resultat före extraordinära poster, genomsnittligt resultat under de tre senaste åren och skattefinansieringsgrad av investeringarna.

Sammanfattningsvis kan konstateras att Tranås finansiella utveckling under den studerade treårsperioden resulterade i en ganska oförändrad finansiell profil. Detta innebär att utifrån profilen, jämfört med snittet i länet, hade Tranås vid utgången av 2022 samma utgångsläge som under 2020.

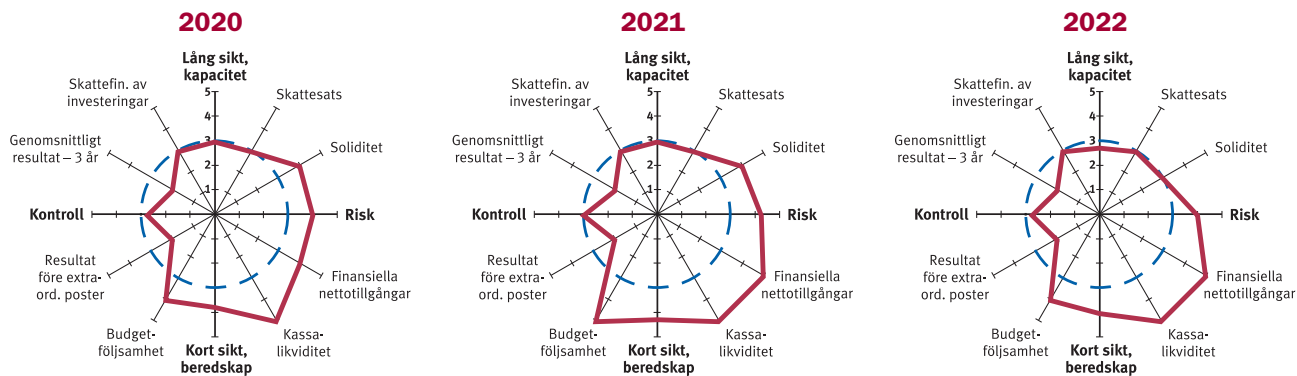
Avslutande kommentar

Tranås kommun har ett fortsatt stabilt kontrollerat finansiellt läge med ett tillfredställande underliggande löpande resultat. Resultatnivån exklusive jämförelsestörande engångsposter bör på lång sikt uppgå till minst 2–3% i förhållande till verksamhetens kostnader för att möta förväntade framtida utmaningar.

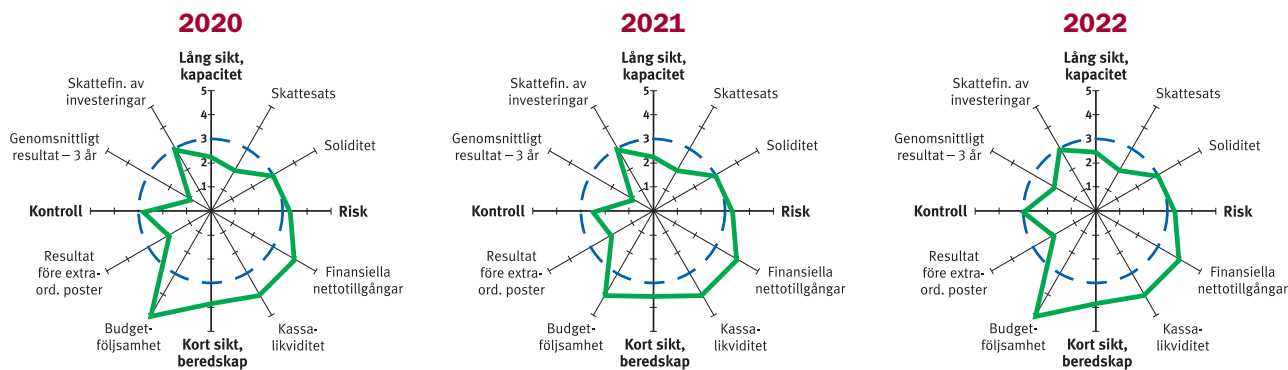
Trots de tre senaste årens goda resultatnivåer är det av största vikt att kommunen fortsätter med att arbeta med att skapa och bibehålla ett stabilt finansiellt utrymme, eftersom de närmaste åren fortfarande förväntas bli tuffa på grund av att kommunerna står inför utmaningar som hög inflation, ökade pensionskostnader, högre investeringsvolym, arbetskraftsbrist och ökade verksamhetsbehov hänförliga till befolkningsförändringar. Detta innebär att kostnaderna för kommunala tjänster kommer att öka snabbare än tidigare. Prognoser framöver visar att skatteunderlagets tillväxt inte räcker för att möta uppräknade kostnadsdrivande faktorer. En viktig del för att minimera skattehöjningar och/eller minimera besparingar är att effektivisera verksamheten genom att göra goda analyser som visar på olika effektiviseringsmöjligheter. Detta kan bland annat åstadkommas genom att utveckla de kommunala beslutsunderlagen. Att utveckla dokument som till exempel; budgetdokument, verksamhetsplaner, delårsrapporter och årsredovisningar blir allt viktigare de närmaste åren för fortsatt bedriva en verksamhet i ekonomisk balans med högsta möjliga effektivitet.

Finansiella profiler för Tranås kommun...

...i förhållande till Jönköpings län

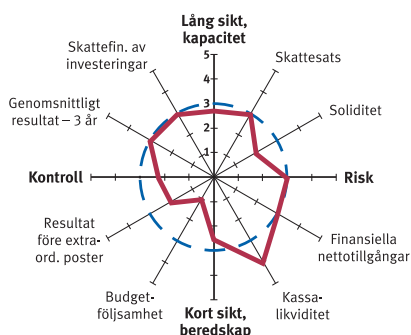

...i förhållande till riket

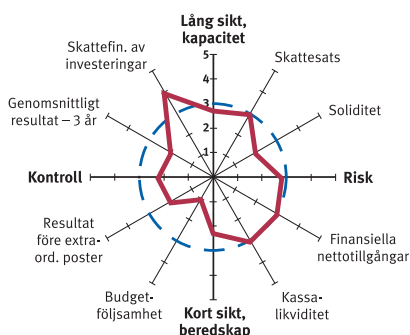

Finansiella profiler 2020–2022

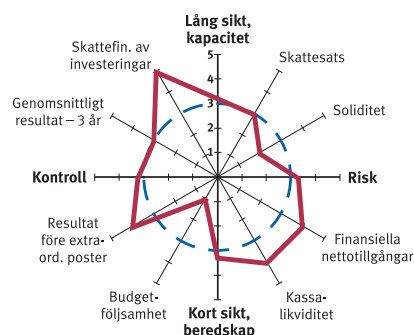
Aneby 2020

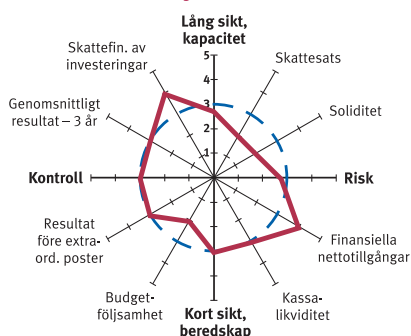
Aneby 2021

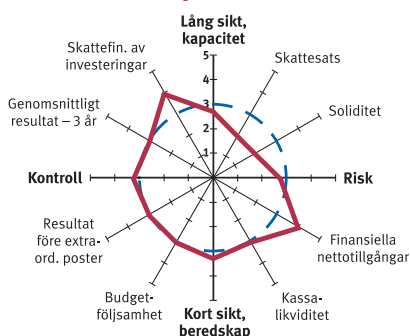
Aneby 2022

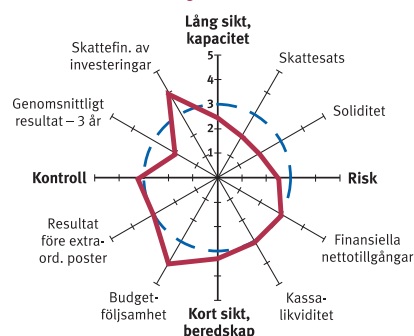
Eksjö 2020

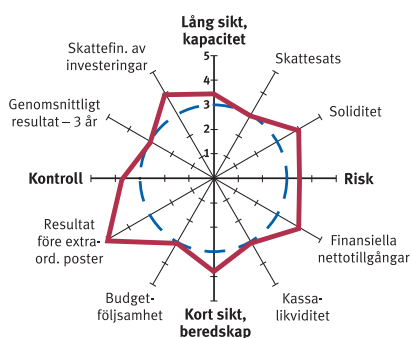
Eksjö 2021

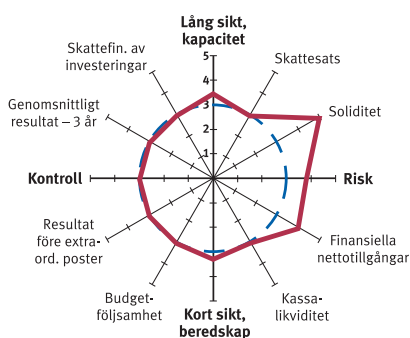
Eksjö 2022

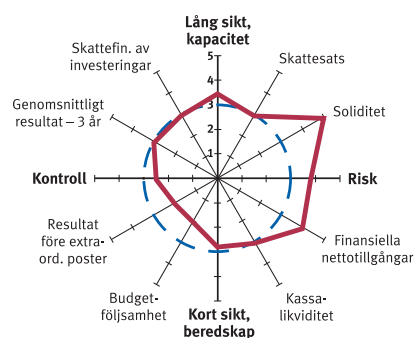
Gislaved 2020

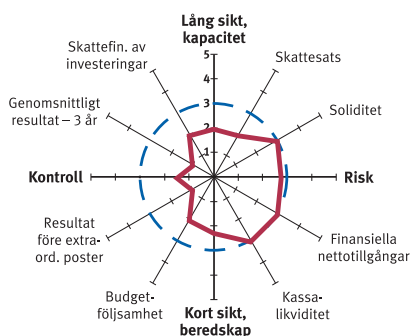
Gislaved 2021

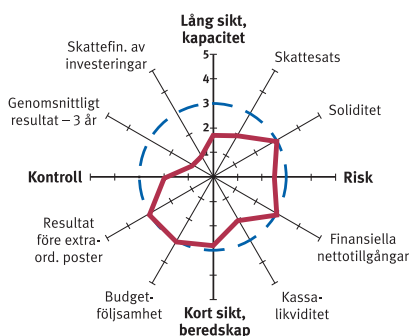
Gislaved 2022

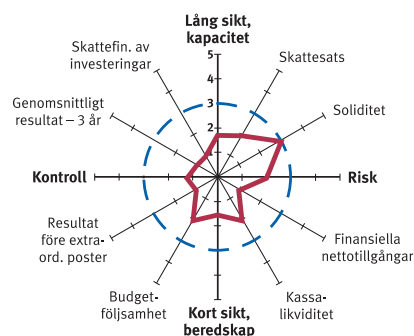
Gnosjö 2020

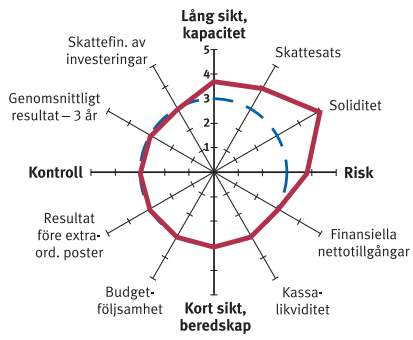
Gnosjö 2021

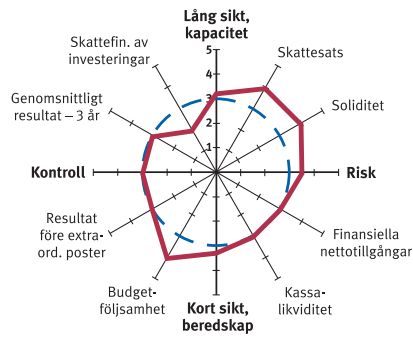
Gnosjö 2022

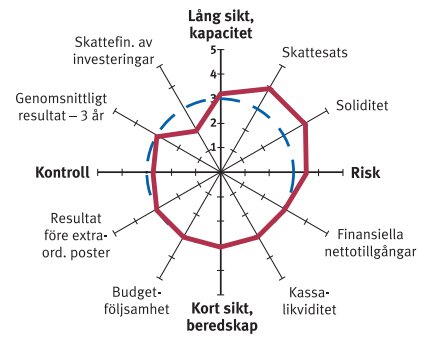
Värnamo 2020

Värnamo 2021

Värnamo 2022

Finansiella nyckeltal 2022

Kommunerna sorterade i bokstavsordning.

Skattesats (kr)	
Aneby	22,09
Eksjö	22,26
Gislaved	21,99
Gnosjö	22,24
Habo	22,17
Jönköping	21,64
Mullsjö	22,34
Nässjö	22,54
Sävsjö	21,92
Tranås	22,11
Vaggeryd	21,49
Vetlanda	22,01
Värnamo	21,52
Medel	22,02

Budgetavvikelse verksamhetens nettokostnader i relation till verksamhetens bruttokostnader (%)	
Aneby	-1,6
Eksjö	0,5
Gislaved	-1,0
Gnosjö	-1,0
Habo	1,9
Jönköping	2,1
Mullsjö	-0,6
Nässjö	1,1
Sävsjö	-0,3
Tranås	-0,2
Vaggeryd	0,1
Vetlanda	1,1
Värnamo	-0,6
Medel	0,1

Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser (%)	
Aneby	18
Eksjö	15
Gislaved	41
Gnosjö	24
Habo	35
Jönköping	34
Mullsjö	-3
Nässjö	14
Sävsjö	38
Tranås	36
Vaggeryd	40
Vetlanda	29
Värnamo	40
Medel	28

Resultat före extraordinära poster/verksamhetens kostnader (%)	
Aneby	7,8
Eksjö	4,8
Gislaved	3,8
Gnosjö	0,4
Habo	9,6
Jönköping	6,5
Mullsjö	5,5
Nässjö	4,8
Sävsjö	4,5
Tranås	2,5
Vaggeryd	9,5
Vetlanda	6,3
Värnamo	5,1
Medel	5,5

Finansiella nettotillgångar (%)	
Aneby	-15
Eksjö	-25
Gislaved	-13
Gnosjö	-46
Habo	-44
Jönköping	-30
Mullsjö	-40
Nässjö	-24
Sävsjö	6
Tranås	10
Vaggeryd	-23
Vetlanda	-16
Värnamo	-26
Medel	-22

Resultat före extraordinära poster under de tre senaste åren/ verksamhetens kostnader tre senaste åren (%)	
Aneby	4,5
Eksjö	4,4
Gislaved	5,2
Gnosjö	1,9
Habo	9,1
Jönköping	5,6
Mullsjö	4,5
Nässjö	3,2
Sävsjö	4,5
Tranås	2,8
Vaggeryd	7,1
Vetlanda	6,4
Värnamo	4,5
Medel	4,9

Samtliga nyckeltal förklaras på sidan 14.

Kassalikviditet (%)	
Aneby	164
Eksjö	129
Gislaved	103
Gnosjö	78
Habo	94
Jönköping	69
Mullsjö	171
Nässjö	84
Sävsjö	148
Tranås	174
Vaggeryd	114
Vetlanda	91
Värnamo	94
Medel	116

Skattefinansieringsgrad av investeringarna (%)	
Aneby	402
Eksjö	348
Gislaved	108
Gnosjö	22
Habo	59
Jönköping	97
Mullsjö	214
Nässjö	147
Sävsjö	77
Tranås	86
Vaggeryd	144
Vetlanda	145
Värnamo	77
Medel	148

Investeringar/verksamhetens nettokostnader (%)	
Aneby	4
Eksjö	3
Gislaved	10
Gnosjö	25
Habo	30
Jönköping	16
Mullsjö	5
Nässjö	6
Sävsjö	11
Tranås	7
Vaggeryd	13
Vetlanda	8
Värnamo	16
Medel	12

Samtliga nyckeltal förklaras på sidan 14.

Koncernanalys av Tranås kommunkoncern

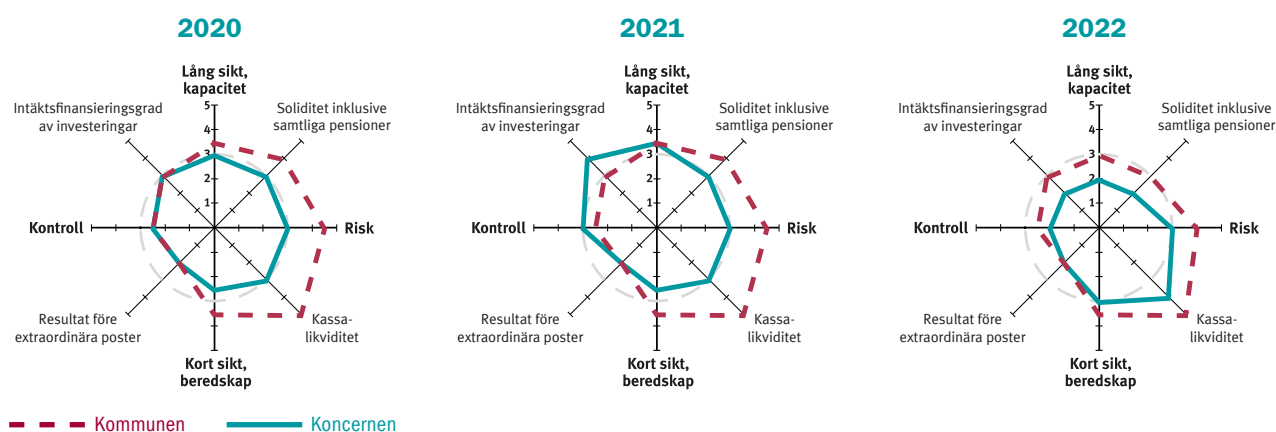
Denna analys syftar till att kortfattat beskriva de finansiella förutsättningarna som finns för Tranås kommunkoncern i förhållande till övriga kommunkoncerner i Jönköpings län. Detta görs genom att fyra viktiga nyckeltal jämförs för kommun och koncern för Tranås mot övriga kommuner. Dessa redovisas i tabellform och poängsätts i den finansiella profilen enligt den modell som tidigare har använts i rapporten.

Finansiella nyckeltal för kommun och koncern

Nyckeltal (procent)	Nivå på måttet i Tranås 2021	Snittet i länet 2021	Nivå på måttet i Tranås 2022	Snittet i länet 2022	Differens mot länets snitt
Långsiktig kapacitet/Risk					
Soliditet* för kommun	34	24	36	28	8
Soliditet* för koncern	20	21	20	23	-3
Kortsiktig beredskap/Risk					
Kassalikviditet för kommun	159	105	174	118	56
Kassalikviditet för koncern	127	109	135	113	22
Kortsiktig beredskap/Kontroll					
Resultat före extraordinära poster / verksamhetens kostnader för kommun	3	5,3	2,5	5,5	-3
Resultat före extraordinära poster / verksamhetens kostnader för koncern	3,5	5,9	1,7	5,8	-4,1
Långsiktig kapacitet/Kontroll					
Skattefinansieringsgrad av investeringar i kommun	104	156	86	148	-62
Intäktsfinansieringsgrad av investeringar i koncern	109	100	63	108	-45

* Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser

För definitioner se nästa sida.

Tranås koncernens finansiella förutsättningar utifrån den finansiella profilen

1. Soliditet

Tranås koncern har en lägre soliditet jämfört med snittet i länet. Koncernen redovisade 2021 och 2022 ett värde på 20%. Detta var 3 procentenheter lägre än snittet i länet under 2022 som uppgick till 24%. Detta gav 2022 en 2:a för koncernen i den finansiella profilen. I kommunprofilen låg Tranås på en 3:a.

2. Kassalikviditet

Tranås koncern har en högre kassalikviditet jämfört med snittet i länet. Koncernen redovisade 2021 ett värde på 127%, vilket förbättrades till 135% under 2022. Detta var 22 procentenheter högre än snittet i länet som uppgick till 113%. Detta gav en 4:a för koncernen i den finansiella profilen. För kommunen låg Tranås på en 5:a.

3. Resultat före extraordinära poster

Tranås koncern redovisade under 2022 ett lägre resultat i förhållande till snittet i länet. Koncernen redovisade 2021 ett värde på 3,5%, vilket försvagades till 1,7% under 2022. Detta var 4,1 procentenheter lägre snittet i länet som uppgick till 5,8%. Detta gav en 2:a för koncernen i den finansiella profilen. I kommunprofilen låg Tranås på en 2:a.

4. Egenfinansieringsgraden av investeringar

Tranås koncern redovisade under 2022 en lägre intäktfinansieringsgrad av investeringarna jämfört med snittet i länet. Koncernen redovisade 2021 ett värde på 109%, vilket försvagades till 63% under 2022. Detta var 45 procentenheter lägre än snittet i länet som uppgick till 108%. Detta gav en 2:a för koncernen i den finansiella profilen. I kommunprofilen låg Tranås på en 3:a.

Sammanfattningsvis kan konstateras, att Tranås kommunkoncerns finansiella utveckling mellan 2021 och 2022, resulterade i en något försvagad finansiell profil. Detta innebär att utifrån profilen, jämfört med snittet i länet, hade Tranås vid utgången av 2022 ett något svagare utgångsläge än under 2021.

Finansiellt resultat och ställning för koncernerna i länet Jönköping 2022

I nedanstående tabell har koncernerna i Jönköpings län placerats in utifrån två dimensioner, resultat i form av resultatet under 2022 och finansiell ställning i form av soliditet under 2022. Varje dimension har sedan delats upp i tre olika underdelar; ”starkt”, ”varken stark eller svagt” samt ”svagt”. Det innebär att det finns nio olika scenarier/rutor som en koncern kan placeras in i. Ju starkare ekonomi, ju längre upp till vänster hamnar koncernen. Koncernerna i respektive ruta har dock inte ordnats i finansiell ordning, utan ligger i bokstavsordning.

	Starkt finansiell ställning (En soliditet som är starkare än 25% under 2022 *)	Varken stark eller svagt finansiell ställning (En soliditet som ligger mellan 0–25% under 2022 *)	Svagt finansiell ställning (En soliditet som är svagare än 0% under 2022 *)
Starkt resultat (Resultatet var högre än 2 % av verksamhetens bruttokostnader under 2022)	Gislaved Habo Sävsjö Vaggeryd Värnamo Vetlanda	Aneby Eksjö Gnosjö Jönköping Mullsjö Nässjö Tranås	
Varken starkt eller svagt resultat (Resultatet låg mellan 1%–1,99 % av verksamhetens bruttokostnader under 2022)			
Svagt resultat (Resultatet var svagare än 1% av verksamhetens bruttokostnader under 2022)			

Definition av nyckeltal som används i koncernanalysen på föregående sida

Soliditet

Eget kapital i förhållande till totala tillgångar. I måttet inkluderas samtliga pensionsförpliktelser inom linjen.

Kassalikviditet

Måttet räknas fram genom att kortfristiga fordringar, kortfristiga placeringar samt kassa och bank divideras med kortfristiga skulder. Nyckeltalet innefattar inte lager och förråd.

Resultat före extraordinära poster

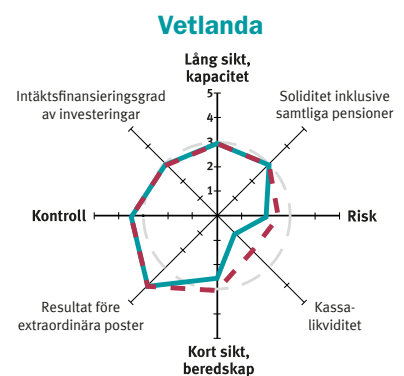
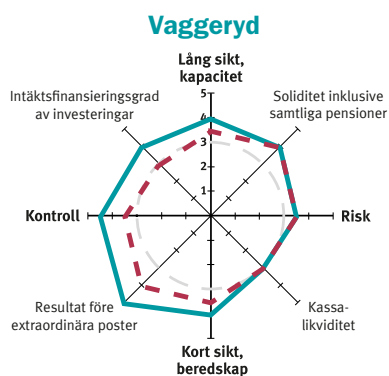
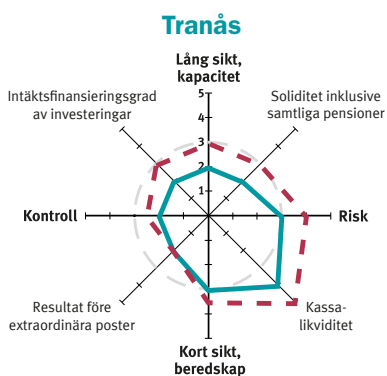
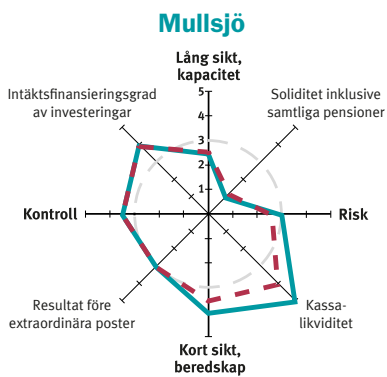
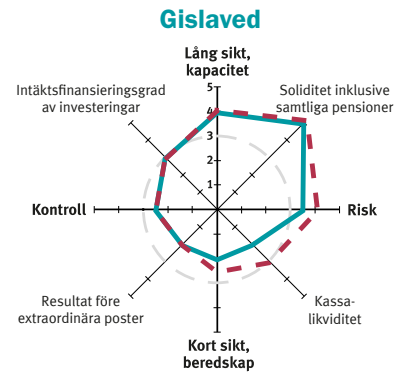
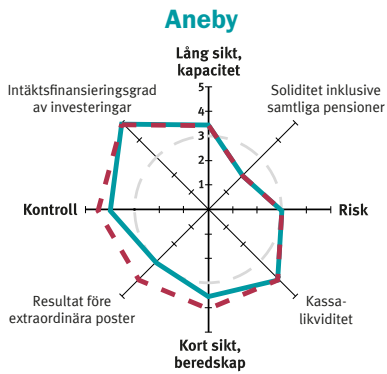
Summan av koncernens samtliga intäkter och kostnader

under året exklusive extraordinära poster. Resultatet har dividerats med verksamhetens bruttokostnader för att jämförelser skall kunna göras mellan de analyserade kommunerna.

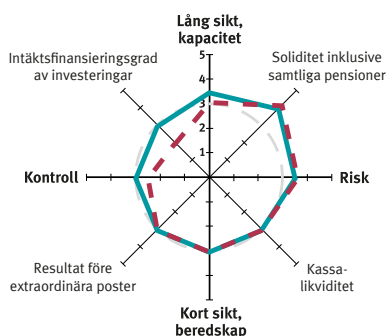
Egenfinansieringsgraden av investeringar

Beskriver hur stor andel av årets investeringar som koncernen kan finansiera med egna medel i form av återstående intäkter. Egna medel räknas fram genom att årets resultat justeras för likvidpåverkande poster. Används för koncernen.

Jönköpings län koncernprofiler och nyckeltal 2022

Värnamo

Resultat före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens kostnader 2022

Aneby	7,5
Eksjö	5,2
Gislaved	4,1
Gnosjö	0,5
Habo	8,8
Jönköping	7,6
Mullsjö	5,4
Nässjö	6,1
Sävsjö	6,0
Tranås	1,7
Vaggeryd	9,1
Vetlanda	7,9
Värnamo	6,1
Medel	5,8

Intäktfinansieringsgrad av investeringarna 2022

Aneby	251
Eksjö	114
Gislaved	90
Gnosjö	31
Habo	52
Jönköping	80
Mullsjö	172
Nässjö	118
Sävsjö	112
Tranås	63
Vaggeryd	127
Vetlanda	117
Värnamo	83
Medel	108

Soliditet 2022

Aneby	13
Eksjö	20
Gislaved	42
Gnosjö	24
Habo	27
Jönköping	23
Mullsjö	0
Nässjö	22
Sävsjö	25
Tranås	20
Vaggeryd	32
Vetlanda	26
Värnamo	30
Medel	23

Kassalikviditet 2022

Aneby	172
Eksjö	115
Gislaved	96
Gnosjö	91
Habo	107
Jönköping	81
Mullsjö	184
Nässjö	115
Sävsjö	113
Tranås	135
Vaggeryd	106
Vetlanda	54
Värnamo	100
Medel	113

Kommunforskning i Västsverige

är en organisation som bedriver forskning inom området ekonomi och organisation i kommuner och landsting. Organisationen och verksamheten är uppbyggd kring ett samarbetsavtal mellan kommuner och landsting samt universitet och högskolor i Västsverige. Syftet med samarbetsavtalet är att initiera forskning inom det nämnda området och därigenom bidra till att skapa en stark forskningsmiljö. KFi:s verksamhet idag kan delas in i områdena redovisning, organisering och styrning.

**KommunForskning
i Västsverige**